

Spis treści

DZIAŁALNOŚĆ FUNDACJI BIBLIOTEKA EKOLOGICZNA W ROKU 2013	2
OCHRONĘ ŚRODOWISKA ZACZYNAMY OD NASZEGO DOMU	8
JAK SEGREGOWAĆ ODPADY?	15
SPRAWIEDLIWY HANDEL	20
BUDOWANIE JEDNOLITEGO RYNKU PRODUCENTÓW EKOLOGICZNYCH	22
POWSTRZYMYWANIE INWAZJI GATUNKÓW OBCYCH	23
RAMY PRAWNE DLA UNIJNEJ POLITYKI ENERGETYCZNEJ I KLIMATYCZNEJ DO 2030 R.	24

Foto. Archiwum WBE

Foto okładka str. 1, Wiewiórka,
Wiktoria Balcerzak, I Nagroda w Konkursie
Fotograficznym FBE 2012 r.

WIELKOPOLSKI BIULETYN EKOLOGICZNY
UKAZUJE SIĘ DZIĘKI POMOCY FINANSOWEJ
WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ W POZNANIU

Wydawca: Fundacja Biblioteka Ekologiczna – Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej. 61-715 Poznań, ul. Kościuszki 79, tel.: 61 852 41 39, 61 852 13 25, fax: 61 852 82 76 e-mail: fbercee@gmail.com <http://free.ngo.pl/rceebepz/> Redaguje Zespół. Skład i druk: PRODRUK Poznań ul. Błażeja 3, tel. 61 822 90 46. Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i adiustacji tekstów oraz zmiany tytułów. Przedruk materiałów lub ich części tylko za zgodą redakcji Wielkopolskiego Biuletynu Ekologicznego. Nakład wydrukowano na papierze ekologicznym. Nakład. 1000 szt.

DZIAŁALNOŚĆ FUNDACJI BIBLIOTEKA EKOLOGICZNA W ROKU 2013

Fundacja Biblioteka Ekologiczna, podobnie jak w latach poprzednich, realizuje projekty, które w większości są finansowane przez Urząd Miasta Poznania oraz na które otrzymuje dotacje z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Przedsięwzięcia prowadzone przez Fundację skupiają się w tym roku głównie na edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży różnych grup wiekowych.

Prowadzone są aktualnie następujące projekty finansowane przez Urząd Miasta Poznania – Wydział Ochrony Środowiska:

- * Poznajemy obszary chronione NATURA 2000 Poznania i okolic. Obejmuje edukację dzieci i młodzieży w formie zajęć terenowo-warsztatowych. Uczniowie zapoznają się z wartościami przyrodniczymi terenów Doliny Cybiny na terenie Poznania oraz pobliskiej gminy Swarzędz.

Wędrówki przez malownicze tereny zapewniają zarówno piechurom, jak i rowerzystom, niezapomniane wrażenia z obcowania z naturą, poszerzają ich wiedzę przyrodniczą i są zachętą, do odwiedzenia ich podczas przyszłych, weekendowych wycieczek z przyjaciółmi i rodziną.

- * Zajęcia terenowe dla uczniów poznańskich szkół promują aktywny tryb życia, np. w formie wycieczek rowerowych wiodących przez obszary chronione. Są one prowadzone zarówno w okresie roku szkolnego, jak i wakacji. Jest to ciekawy sposób zagospodarowania wolnego czasu dzieci i młodzieży spędzających lato w Poznaniu, przez możliwość lepszego poznania walorów przyrodniczych naszego regionu. W przypadku wybrania rowerowej formy zajęć młodzież może również zwiedzić Muzeum Przyrodniczo-Łowieckie w Uzarzewie. Powszechnie wiadomo, że obszary NATURA 2000 mogą stanowić szansę na rozwój

Podpatrywanie przyrody w okolicach Jeziora Swarzędzkiego

DZIAŁALNOŚĆ FUNDACJI BIBLIOTEKA EKOLOGICZNA W ROKU 2013

Dzieci podczas zajęć w Muzeum Wielkopolskiego Parku Narodowego

coraz bardziej popularnej turystyki przyrodniczej, której główną wartością jest bliski kontakt z przyrodą (obserwacje ptaków, owadów, roślin). Zajęcia każdorazowo kończą się konkursem, sprawdzającym zakres wiedzy przyswojonej przez uczniów podczas zajęć. Zwycięzcy są nagradzani. Uczniowie otrzymują książkowe upominki, z których będą mogli korzystać także po zakończeniu zajęć.

* Pozaszkolne warsztaty wiedzy z ochrony przyrody i środowiska. Są one organizowane dla dzieci i młodzieży szkolnej z terenu miasta Poznania. Prowadzone są w laboratorium interaktywnym w siedzibie Fundacji oraz w terenie – w Wielkopolskim Parku Narodowym.

* W laboratorium interaktywnym można poznawać m.in. organizmy żyjące w kropli wody, rośliny naczyniowe, bezkręgowce i inne zwierzęta (np. owady, skorupiaki, ślimaki, chrząszcze, drobne ssaki), budowę szkieletu i narządów wewnętrznych człowieka, skamieliny – ślady życia z minionych epok.

* Warsztaty terenowe, które odbywają się w Wielkopolskim Parku Narodowym dotyczą problemów ochrony gatunkowej roślin i zwierząt, ochrony siedliskowej i biocenotycznej, zasad zrównoważonego rozwoju, możliwości renaturyzacji terenów zdegradowanych (np. rekultywacja Jeziora Góreckiego). Tereny nieprzekształcone przez człowieka uczestnicy zajęć mogą przedstawić również na swoich fotografiach, wykonywanych w trakcie zajęć w WPN. Zdjęcia będzie można później wykorzystać w konkursie fotograficznym, realizowanym przez Fundację.

Starsza młodzież dojeżdża do WPN pociągiem a młodsze dzieci – autokarem. Pozaszkolne zajęcia terenowe mają rozbudzić wśród dzieci i młodzieży zainteresowanie terenami chronionymi, ukazać ich unikalność przyrodniczą, a zajęcia w laboratorium powinny stymulować pasję poznawania przyrody i potrzebę jej aktywnej ochrony. Każde warsztaty terenowe kończą się podsumowaniem w postaci quizu z wiedzy zdobytej na zajęciach. Uczestnicy otrzymują jako upominki nagrody książkowe.

* W 2013 r. realizujemy Konkurs fotograficzny „Piękno przyrody Parku Narodowego i Parków Krajobrazowych w Wielkopolsce”. Celem konkursu jest uwrażliwienie dzieci i młodzieży szkolnej na piękno przyrody ojczystej, w tym terenów położonych w pobliżu miasta – jak Wielkopolski Park Narodowy a także Parków Krajobrazowych.

Konkurs przeznaczony jest dla dzieci i młodzieży szkolnej z terenu miasta Poznania, przewiduje się udział 20 szkół. Konkurs fotograficzny jest 2-stopniowy. Szkoły, które zgłoszą swój akces do konkursu rozstrzygną I stopień – szkolny. Drugi – międzyszkolny, rozstrzygnięty będzie w Fundacji Biblioteka Ekologiczna. Nagrodami w I stopniu konkursu (szkolnym) są książki – dla 5 uczestników z każdej szkoły. Główną nagrodą w II stopniu konkursu, przeprowadzonym przez jury FBE, jest rower a dalsze to aparat fotograficzny (nagroda druga) i śpiwór (nagroda trzecia).

Najlepsze prace wykorzystane zostaną do przygotowania wystawy fotograficznej, której wernisaż nastąpi w dniu rozdania nagród. Na uroczystość tą zaproszeni zosta-

DZIAŁALNOŚĆ FUNDACJI BIBLIOTEKA EKOLOGICZNA W ROKU 2013

na wszyscy zwycięzcy z 20 szkół. Po ekspozycji w FBE wystawa będzie przekazywana do zainteresowanych szkół i innych placówek.

* Ochrona jerzyków na osiedlach mieszkaniowych Poznania. Zasadniczym celem zadania jest ochrona populacji miejskiej jerzyka, przez zakładanie budek lęgowych na ocieplanych budynkach mieszkalnych, w obrębie osiedli mieszkaniowych. Dodatkowym celem jest uwrażliwienie młodzieży szkolnej i dorosłych na problemy ochrony przyrody i środowiska, zwrócenie szczególnej uwagi na ochronę i zabezpieczenie życia zwierząt, a przy tym także na przekształcanie środowiska przez człowieka i potrzebę jego ochrony oraz zrównoważonego wykorzystania. W zakresie ochrony czynnej jerzyków przeprowadza się rozmowy z władzami wybranych spółdzielni mieszkaniowych na temat możliwości umieszczenia budek lęgowych dla jerzyków na budynkach, które aktualnie podlegają termomodernizacji. Budki lęgowe wykonane przez uczniów Zespołu Szkół Budowlano-Drzewnych będą zakładane na wybranych, aktualnie ocieplanych blokach mieszkalnych, przez pracowników Spółdzielni lub firm wykonujących ocieplenia. Rozwieszanie budek (wrzesień – październik) wykonywane będzie przez Spółdzielnie Mieszkaniowe, pod nadzorem merytorycznym koordynatora zadania. Przygotowane przez Fundację ulotki rozdane zostaną mieszkańcom osiedli przez dzieci i młodzież z danego osiedla. Dzięki szerokiemu nagłośnieniu akcji ochrony jerzyków wśród

mieszkańców osiedli mieszkaniowych biorących udział w projekcie i w szkołach na ich terenie, młodzież i dorośli będą bardziej podatni i wrażliwi na udzielanie pomocy ginącym, bezbronnym zwierzętom, ważnym z ekologicznego punktu widzenia.

Projekty na które Fundacja otrzymała dotacje z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej:

* Zaopatrzenie szkół z terenu województwa wielkopolskiego w czasopisma – Aura, Wielkopolski Biuletyn Ekologiczny, jako pomoce dydaktyczne dla nauczycieli. W wyniku realizacji tego projektu do szkół i bibliotek w województwie wielkopolskim trafią dwa czasopisma: Aura i Wielkopolski Biuletyn Ekologiczny, wspomagające proces dydaktyczny w szkołach. Jest to kontynuacja wieloletniego kolportowania tych czasopism do szkół na terenie Wielkopolski. Czasopisma te zawierają wiele informacji z zakresu ochrony przyrody i środowiska, więc stanowią cenne ich źródło, wykorzystywane przez nauczycieli do przygotowania lekcji. Wielkopolski Biuletyn Ekologiczny jest uzupełnieniem Aury, gdyż zawiera głównie informacje z terenu Wielkopolski oraz szersze omówienie najistotniejszych, bieżących problemów ekologicznych, ważnych dla regionu Wielkopolski. Jest więc ważnym źródłem informacji dla nauczycieli, pracujących na tym terenie. Realizacja tego przedsięwzięcia przez Fundację Biblioteka Ekologiczna jest możliwa wyłącznie dzięki finansowemu wsparciu przez

Poznanie roślin – nawet przez lornetkę

DZIAŁALNOŚĆ FUNDACJI BIBLIOTEKA EKOLOGICZNA W ROKU 2013

Tajemnice człowieka, zajęcia w Interaktywnym Laboratorium przyrodniczym

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska w Poznaniu. Kontynuowanie zaopatrzenia szkół w czasopisma cieszy się dużym uznaniem nauczycieli i jest dla nich niezmiernie istotne, gdyż zapewnia im dopływ świeżych materiałów, umożliwiających doskonale zajęcia szkolnych. Łącznie w ciągu roku 2013 do szkół i bibliotek trafi do 4000 egzemplarzy Wielkopolskiego Biuletynu Ekologicznego i ponad 12 000 egz. Aury.

* Pozaszkolne zajęcia multimedialne połączone z wystawami tematycznymi z zakresu ochrony przyrody i środowiska. Zajęcia te są organizowane dla dzieci i młodzieży szkolnej z terenu całej Wielkopolski od kilku lat. Dotyczą one edukacji ekologicznej, wykorzystującej równocześnie wiele nośników informacji i źródeł jej przekazu. Kolorowe fotografie z opisami, tworzące wystawy tematyczne oraz połączone z nimi zajęcia

multimedialne, prowadzone są przez osoby związane z prezentowaną tematyką, stanowią atrakcyjną formę przekazu, wciągającą młodą odbiorcę.

* Tematyka zajęć w roku 2013 obejmować będzie zarówno lokalne, jak i globalne problemy związane z ochroną przyrody i środowiska. Z reguły kolejne wystawy promują problematykę terenów chronionych, gatunków chronionych roślin i zwierząt, międzynarodowej ochrony zwierząt CITES oraz innych zagadnień dotyczących ochrony przyrody i środowiska.

* Planuje się zorganizowanie w tym roku co najmniej 6 wystaw, połączonych z zajęciami multimedialnymi. W zależności od problematyki prezentowanej wystawy dzieci i młodzież mają możliwość poznania wielu nowych zagadnień, z którymi nie stykają się na zajęciach szkolnych. Zajęcia te pobudzają zainteresowania przyrodnicze uczniów, a także uwrażliwiają ich na problemy prezentowane w trakcie wystaw. Dla zwiększenia dostępu do treści wystaw dla dzieci i młodzieży z miejscowości odległych od Poznania, wybrane wystawy ekspozowane są także w ośrodkach edukacji ekologicznej i innych placówkach. W przypadku zainteresowania szkoły czy innej placówki ekspozycją którejś z wcześniejszych wystaw (ich wykaz znajduje się na stronie internetowej Fundacji), prosimy o bezpośredni kontakt telefoniczny lub mailowy (fbercee@gmail.com).

* Konkurs fotograficzny - Piękno przyrody Parku Narodowego i Parków Krajobrazowych w Wielkopolsce. Konkurs fotograficzny dla dzieci i młodzieży szkolnej z Wielkopolski dotyczy przyrody wybranych terenów chronionych – Wielkopolskiego Parku Narodowego oraz Parków Krajobrazowych z naszego województwa.

Główna nagroda w konkursie fotograficznym

DZIAŁALNOŚĆ FUNDACJI BIBLIOTEKA EKOLOGICZNA W ROKU 2013

Rozstrzygnięcie konkursu z wystawą najlepszych prac

Otwarcie wystawy Tomasza Skorupki „Przyroda obszarów chronionych Wielkopolski”

DZIAŁALNOŚĆ FUNDACJI BIBLIOTEKA EKOLOGICZNA W ROKU 2013

Prace nagrodzone i wyróżnione w Konkursie fotograficznym w roku 2012

Uczestnicy konkursu będą zwracać uwagę na piękno przyrody tych terenów ze szczególnym uwzględnieniem obszarów nieprzekształconych przez człowieka. Dopuszcza się jednak pokazanie zrównoważonego gospodarowania na tych terenach, szczególnie w odniesieniu do rolnictwa. W swoich fotografiach dzieci i młodzież szkolna może ukazać nie tylko najcenniejsze elementy przyrody wymienionych terenów chronionych, ale również piękno krajobrazu, jego elementów wskazujących na harmonijne współzycie człowieka i przyrody na tych terenach. W ten sposób dzieci i młodzież mogą dostrzec potrzebę ochrony i zrównoważonego, racjonalnego wykorzystania terenów chronionych. Planuje się udział 20 szkół z terenu Wielkopolski. Konkurs jest 2 stopniowy. Szkoły rozstrzygną I stopień (szkolny) a II (ogólnoszkolno-wojewódzki) – Fundacja Biblioteka Ekologiczna. Najlepsze prace znajdują się na wystawie fotograficznej, której wernisaż nastąpi w dniu rozdania nagród. Podobnie jak w konkursie fotograficznym organizowanym dla

szkół miasta Poznania, tutaj również są nagrody rzeczowe i książkowe. Główną – I nagrodą – jest rower, pozostałe to aparat fotograficzny, spiwór oraz książki o tematyce przyrodniczej. Wystawa najlepszych prac trafi także do zainteresowanych szkół i placówek kultury.

Niezależnie od realizowanych projektów Fundacja prowadzi zajęcia dydaktyczne dla grup szkolnych – zorganizowanych, o różnym przedziale wiekowym, z zakresu ochrony przyrody i środowiska.

Fundacja Biblioteka Ekologiczna przyjęła zaproszenie do uczestniczenia w ważnym wydarzeniu targowym w ramach Ekspozycji „Farma w Ogrodzie, organizowanej na Targach Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu GARDENIA oraz Targach Zoologicznych ANIMAL MARKET – 22-24.02.2013 r. Uczestniczyła też w XVII edycji Targów Edukacyjnych (15-17.03.2013 r), w ramach stoiska EKO-FORUM zorganizowanego przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Poznańskiego. Fundacja zaprezentowała na nich swoje wydawnictwa książkowe, Wielkopolski Biuletyn Ekologiczny, udzielano informacji odnośnie przyszłych i już realizowanych projektów, a także nawiązywano kontakty ze szkołami obecnymi na targach.

Dr Halina Szyper

Skarbnik Fundacja Biblioteka Ekologiczna

Prof. dr hab. Ryszard Goldyn

Prezes Fundacja Biblioteka Ekologiczna

Otwarcie wystawy Tomasza Skorupki „Przyroda obszarów chronionych Wielkopolski”

OCHRONĘ ŚRODOWISKA ZACZYNAMY OD NASZEGO DOMU

Ochronę środowiska zaczynamy od naszego domu

to publikacja wywołująca refleksję, czy niezbyt obficie korzystamy z darów otaczającej nas przyrody? Czy środowisko w którym żyjemy wytrzyma tę presję, która przekształca go w tempie wywołującym nieobliczalne skutki, których nikt nie będzie w stanie powstrzymać? Zmiany klimatu wywołane przez człowieka już dają znać o sobie uciążliwymi, niespotykanymi zakłóceniami, a co będzie dalej? Zmieńmy swój stosunek do otaczającej nas przyrody i chrońmy zagrożone środowisko - żyjmy tak, aby następne pokolenie nie ponosiło skutków naszych ZANIECHAŃ.

Redakcja WBE

ROBIMY ZAKUPY

Domową ochronę środowiska możesz zacząć np. od zakupów. Od tego co przyniesiesz do domu zależeć będzie co i ile z tego trafi na wysypisko śmieci. Musisz więc krytycznie spojrzeć na sklepowe półki. Piękne, kolorowe opakowania z folii, tworzyw sztucznych, woskowanego papieru są droższe i zajmują więcej miejsca od samego towaru. Puszka od napoju jest droższa od jej zawartości. Niepotrzebne opakowania to ogromna góra trudno zniszczalnych i bardzo uciążliwych śmieci. Plastikowa butelka pozostawiona np. w lesie może rozkładać się nawet do 500 lat!

Idąc do sklepu zabierz z sobą koszyk, torbę lub siatkę z materiału, lepsze to niż plastikowa reklamówka, która jest bardzo nietrwała i szybko nadaje się do wyrzucenia, powiększając w ten sposób stertę niezniszczalnych śmieci. Poza tym do wyrobu plastikowych toreb potrzebny jest cenny surowiec - ropa naftowa, której zasoby są bardzo ograniczone.

Napoje w różnych jednorazowych opakowaniach należy pozostawić na półkach. Najwłaściwszym opakowaniem napoi są szklane butelki, które można używać kilkakrotnie a nawet kilkadziesiąt razy. Używanie szklanych opakowań pomaga oszczędzać cenny surowiec na tworzywa sztuczne i nie powoduje powstawania szkodliwych odpadów. Szczególnie wskazanym jest, by mleko było kupowane w opakowaniu szklanym a nie torebce plastikowej lub kartonie.

Kupując napoje, należy zwracać uwagę również na ich walory zdrowotne. Różnokolorowe napoje zawierające sztuczne barwniki, środki konserwujące lub kofeinę, bardzo często są szkodliwe dla zdrowia. Jeżeli już musisz kupić kolorowy napój, zwróć przynajmniej uwagę czy kupowany przez ciebie produkt nie zawiera szkodliwego środka. Lista środków szkodliwych dla zdrowia zamieszczona jest na końcu broszury. Przypominamy, że najzdrowszym napojem na cały rok jest woda mineralna z naszych, dolnośląskich źródeł mineralnych.

Zalecamy kupowanie przede wszystkim produktów świeżych, nie paczkowanych trwale, sezonowych owoców i jarzyn, które są na ogół tańsze od produktów konserwo-

wanych. Kto przygotowuje posiłek z konserwy latem, sam sobie szkodzi. Puszki konserw mogą zawierać metale ciężkie przedostające się do zawartości konserwy. Pożywienie z konserwy zawiera środki konserwujące, nieobojętne dla zdrowia.

Kupując zimą owoce i jarzyny wyhodowane w cieplarniach, pamiętać należy, że ich „wyprodukowanie” pochłonęło bardzo dużo energii i nawozów sztucznych. Pamiętajmy, że dla naszego organizmu najzdrowsze są owoce i jarzyny sezonowe i wyhodowane w naszej strefie klimatycznej.

Korzystając z usług gastronomii, pamiętaj by wybrać taki lokal, w którym używane są naczynia trwałe, wielofazowe. Plastikowe kubki i talerze stanowią poważne zagrożenie dla środowiska, przyczyniając się do powstawania sterty plastikowych odpadów.

Szczególnie krytycznie oglądaj w sklepie półki ze środkami myjącymi i czyszczącymi. Jest tam cały arsenał materiałów uciążliwych dla środowiska, w dodatku z obcojęzycznymi, na ogół niezrozumiałymi opisami. O zawartość opakowania pytaj obsługę, jeśli jednak nie jesteś pewien, że dany produkt jest zupełnie bezpieczny dla środowiska, lepiej go nie kupuj.

Przy zakupach zwróć również uwagę na opakowania typu „Spray”. Zwykle zawierają one szkodliwy dla środowiska gaz - freon. To on odpowiedzialny jest za powstawanie dziur ozonowych. Warstwa ozonu znajdująca się na wysokości ok. 25 km nad Ziemią chroni żywe organizmy przed szkodliwym dla nich promieniowaniem ultrafioletowym Słońca. Puszki zamknięte podciśnieniowo bez szkodliwego gazu oznakowane są jednym z poniższych znaczków lub posiadają jeden z wymienionych napisów: „ohne FCKW”, „CFC free”, „ozone friendly”.

Produkty produkcji np. holenderskiej lub szwedzkiej mają napis w odpowiednim języku, łatwo jest jednak zrozumieć słowo „ozon” i symbol, którym zazwyczaj jest kula ziemiska.

Pamiętaj również, że nie wszystkie produkty muszą być pakowane podciśnieniowo, np. kosmetyki - może być flakonik z kuleczką, oraz, że nie wszystkie są w ogóle potrzebne, np. odświeżacze powietrza - wietrzenie jest tańsze!

Wiele produktów oznaczonych jest napisem „Bio” lub „Natur”. Brzmi to ładnie lecz niewiele znaczy. Jeśli chcesz kupować towary przyjazne środowisku, zwróć uwagę czy na opakowaniu znajduje się znaczek „Niebieski anioł” lub „Panda”. Opakowania nadające się do wtórnego przerobu oznakowane są następująco:

Znaczki te nie zastąpią naszego krytycznego podejścia do opakowań i ich zawartości, ale pomogą w poruszaniu się między półkami sklepowymi.

Przy zakupie zeszytów, bloków listowych, notatników, kopert, itp., pytaj o wyroby z papieru makulaturowego. Jeśli

OCHRONĘ ŚRODOWISKA ZACZYNAMY OD NASZEGO DOMU

w sklepie nie ma takich wyrobów poprosz właściciela sklepu o ich sprowadzenie.

KOSZ NA ŚMIECI

Każde mieszkanie produkuje śmieci. Wśród tych śmieci ok. 75% stanowią odpady nadające się do powtórnego przetworu (surowce wtórne i odpady organiczne). Jest to ogromne marnotrawstwo. Zbierając np. makulaturę oszczędzamy nasze lasy. Jedna tona odzyskana i ponownie przetworzona pozwala na zachowanie przy życiu 17 drzew! Od tego ile i co wyrzucimy do naszego kosza na śmieci zależy co trafia na wysypiska, czy szkodliwe produkty znajdujące się w odpadach przenikną do wody gruntowej, do gleby, do powietrza, zatruwając całe środowisko i wróć do nas w innej formie np. skażonych lub trujących produktów spożywczych. Dlatego, już w momencie zakupów musimy myśleć o tym co trafi do kosza. A zatem pamiętajmy: śmieci nie wytworzone, nie muszą być usuwane.

Unikajmy szkodliwych opakowań np. z tworzyw sztucznych lub folii aluminiowej. Surowce użyte do ich wyprodukowania mogłyby być wykorzystane do innych celów. Odpady z tworzyw sztucznych są bardzo trudne do unieszkodliwienia. Z trudnościami poddają się one procesom rozkładowym, przy ich spalaniu mogą powstać bardzo toksyczne gazy (dioksyne, furany), które powodują bardzo ciężkie choroby a nawet, w skrajnych przypadkach - śmierć. Popiół pozostały z procesu spalania jest również bardzo uciążliwy dla środowiska i w dodatku nie ma gdzie go magazynować.

Część opakowań nie musi trafiać do kosza, gdyż stanowią cenny surowiec wtórny, bądź może być użytkowana wielokrotnie, np. szklane butelki. Te, które przyjmowane są przez sklepy, należy oddawać z powrotem (oszczędzamy na kaucji), pozostałe należy wrzucać do specjalnych pojemników na szkło. Powtórnie używać można również np. torebki papierowe, z którymi idziemy na zakupy do warzywniaka lub na targ. Nie wyrzucamy zeszytów szkolnych niezapisanych do końca, najpierw czyste kartki z takiego zeszytu starannie wycinamy - przydadzą się na różne notatki. Także foliowe woreczki mogą być wielokrotnie używane, wystarczy je tylko dokładnie za każdym razem umyć. Zastanówmy się, zanim do kosza wyrzucimy słoiczek lub pudełko - może można je do czegoś wykorzystać? Nie trzeba będzie kupować, w razie potrzeby, specjalnie pojemników.

Oplaca się również zbierać makulaturę. Może ona służyć do produkcji: papieru opakunkowego, kartonów, papieru toaletowego, ręczników papierowych, kopert, zeszytów, bloków itp. Niestety nie nadają się do przerobu kolorowe wydawnictwa na kredowym papierze. Zadbajmy więc, jeśli już je posiadamy, by były wykorzystane przez wiele osób np. dajmy do czytania rodzinie, bądź sąsiadom - o ilez to będzie taniej, gdy koszt zakupu rozłożymy na kilka domów! Również książki przeczytane przez domowników a zabierające miejsce, zamiast wyrzucić na makulaturę, podarujmy innym, np. bibliotekom, domom dziecka. Przy tej okazji możemy wciągnąć naszych „milusińskich” do pięknego zwyczaju myślenia o innych. Pamiętajmy również

o tym, by wszelkie pomoce szkolne, nawet te najbardziej kolorowe, kupować w ilościach potrzebnych aktualnie, nie na zapas, gdyż po prostu niepotrzebnie niszczą się i w efekcie lądują w koszu.

Produkcja aluminium i białej blachy wymaga dużo surowców i energii, a poza tym powoduje dużą emisję fluoru do atmosfery. Uciążliwość dla środowiska i zużycie surowców możemy zmniejszyć wrzucając puszki po konserwach do specjalnych pojemników. Również aluminiowe kapsle do butelek na mleko, folię aluminiową, opakowanie po czekoladzie, można wykorzystać jako surowiec wtórny.

Aby domowy kosz na śmieci nie stał się magazynem trucizn, nie należy do niego wrzucać resztek farb, lakierów, środków czyszczących i innych chemikaliów. Musimy je zbierać oddzielnie, uważając by nie trafiły do gleby lub wody i dopytywać się w Zarządzie Miasta lub Gminy o punkty ich składowania. Jako odpady szczególnie uciążliwe wymagają specjalnych technologii ich unieszkodliwiania lub składowania.

Na wysypisko nie mogą trafiać również baterie. Niektóre z nich zawierają trujące metale: ołów, rtęć czy kadm. Kupując baterie żądamy baterii cynowo-węglowych, a jeśli musimy kupić specjalne baterie - domagamy się możliwości ich zwrotu (po wykorzystaniu) w sklepie. Zamiast jednorazowych baterii można już kupić akumulatorki nadające się do ponownego ładowania. Stosowanie ich jest tańsze a w dodatku w mniejszym stopniu jest uciążliwe dla środowiska. Coraz częściej pojawiają się w sprzedaży baterie „ekologiczne”.

Nie wyrzucamy na wysypisko również przeterminowanych lub już niepotrzebnych lekarstw. Należy domagać się w aptekach by je przyjęto z powrotem. Leki nieprzeterminowane mogą być wykorzystane przez osoby potrzebujące, inne muszą być unieszkodliwiane w specjalny sposób.

W KUCHNI

Oszczędzając energię przyczyniamy się do ochrony środowiska. Jest to możliwe nawet w naszej kuchni, jeśli tylko dokładnie rozejrzymy się dookoła.

„Na każdy garnek pasuje pokrywka” -to stare i mądre przysłowie, które należy brać dosłownie. Gotując w garnkach bez przykrywek zużywamy niepotrzebnie dużo energii i w dodatku mamy zaparowane okna. Ryż i kaszę najlepiej dogotować poza kuchnią, owijając garnek kocem. Ugotowanie 1 jajka nie wymaga litra wody - starajmy się przestrzegać tej zasady przy każdym gotowaniu.

Energooszczędna kuchenka mikrofalowa jest niebezpieczna dla zdrowia. Mikrofałe przechodzą przez wszystkie materiały a ich działanie jest szkodliwe dla komórek i systemu odpornościowego. Potrawy przygotowane w kuchenke mikrofalowej pozbawione są aktywnych witamin i wartości odżywczych, jednocześnie mikrofałe nie niszczą bakterii typu salmonella. Włożona przez przypadek do włączonej kuchenki ręka, w ciągu zaledwie kilku sekund będzie zupełnie spalona. Systemy zabezpieczające tylko niektórych typów kuchenek działają sprawnie. Mimo oszczędności energii, nie polecamy ich używać.

OCHRONĘ ŚRODOWISKA ZACZYNAJMY OD NASZEGO DOMU

Najszybciej i najoszczędniej gotuje się w szybkowarach, nie tracąc przy tym cennych składników pokarmowych i witamin.

Zwracajmy uwagę również na to, czy wielkość palnika lub płytki grzewczej w kuchenkach elektrycznych odpowiada wielkości garnka. Żeby uniknąć niepotrzebnej straty energii, dbajmy o dopasowanie płyty lub wielkości płomienia gazowego do wielkości garnka oraz o to, by jego dno było równe. Większość przepisów na wypieki podaje konieczność wcześniejszego nagrzania piekarnika. Jest to tylko strata energii, gdyż ciasta i potrawy nie potrzebują tego szoku.

Przy zakupie elektrycznego sprzętu kuchennego zwracaj uwagę na jego energochłonność. Sprzęt energooszczędny to zaoszczędzone złotówki na jego eksploatacji oraz mniejsze zanieczyszczenie powietrza. Lodówka 200-litrowa może zużywać w zależności od jej typu od 0,8 kWh do 3,3 kWh. Pytajmy więc obsługę jakie jest zużycie prądu kupowanej lodówki czy pralki, czy produkty innej firmy nie zużywają mniej?

Zużycie prądu przez lodówkę lub zamrażarkę zależy również od sposobu jej eksploatacji. Sprawdźmy temperaturę w lodówce, 7-8°C zupełnie wystarczy. W zamrażarce wystarczy temperatura -18°C. Nie wstawiamy do lodówki ciepłych potraw, poczekajmy aż ostygną. Nie zostawiamy uchylonych drzwi, z lodówki wyjmuj artykuły szybko. Ważne są również szczelne gumowe uszczelki w drzwiach a także częste rozmrażanie. Warstwa szronu grubości 2 mm na zamrażalniku lodówki powoduje wzrost poboru energii o 10%, warstwa 5 mm - to podwojenie poboru energii.

Duże znaczenie ma ustawienie lodówki lub zamrażarki na właściwym miejscu. Lodówka nie może stać obok pieca lub kaloryferów, jak również w miejscu gdzie dochodzą promienie słoneczne lub obok kuchenki. Z tyłu lodówki powietrze musi swobodnie krążyć. Zamrażarkę najlepiej umieścić w chłodnym miejscu np. w piwnicy.

Mycie naczyń pod bieżącą wodą to czysta rozrzutność wody i środków myjących. Jedynie do płukania naczyń używajmy wody bieżącej i to nie pełnym strumieniem.

W żadnym wypadku nie powinniśmy usuwać starego, przepalonego tłuszczu do kanalizacji - powoduje on zapchanie rur a ponadto jest trudno usuwalnym zanieczyszczeniem wód. Zużyty tłuszcz należy zlać do szklanego opakowania lub wytrzeć starymi gazetami i wyrzucić do kosza.

OGRZEWANIE

Oszczędzając energię elektryczną lub ciepłą, oszczędzamy również pieniądze na jej zapłacenie. Energia zaoszczędzona jest najtańsza, a jak wykazują badania, w gospodarstwie domowym można zaoszczędzić od 10 do 70% zużywanej energii.

W mieszkaniu temperaturą wystarczającą jest 20-21°C (w sypialni wystarczy 16°C), dobrze jest więc postarać się o termostaty by można było samemu regulować poziom temperatury jaki jest nam potrzebny. W nocy temperaturę można obniżyć o 5°C, co przyniesie 6% oszczędności energii.

Duże straty ciepła powodowane są nieszczelnymi drzwiami i oknami. Wystarczy je dobrze uszczelnić przed zimą. Jeżeli mieszkasz w bloku betonowym, zwróć uwagę czy ściany bloku są ocieplone. Przez ściany o złej izolacji może „uciekać” do 60% ciepła.

Nie zasłaniaj kaloryferów firankami ani zasłonami, utrudniają one ruch powietrza w pomieszczeniu. Praktyczniejsze są zasłony, które zasłaniają tylko powierzchnię okna. Również żaluzje i okiennice przyczyniają się do oszczędności ciepła.

W sezonie grzewczym wietrzenie mieszkania nie może odbywać się przez cały dzień. Wietrzyć należy często ale krótko i intensywnie np. przeciągiem. Jest to również zdrowsze, gdyż częściej zapewnia dopływ świeżego powietrza.

Nie dogrzewaj pomieszczeń gazem. Jest to największa rozrzutność!

URZĄDZENIA ELEKTRYCZNE

Urządzenia elektryczne wcale nie są takie niewinne, jeśli chodzi o zanieczyszczanie powietrza, na jakie wyglądają. Zużywają prąd wytwarzany w elektrowniach i elektrociepłowniach, które w Polsce są odpowiedzialne w bardzo dużym stopniu za emisję zanieczyszczeń powietrza np. za 62% emitowanego dwutlenku siarki. Spalenie 1 ton węgla w roku, nawet przy dużym stopniu redukcji zapylenia (w granicach 93-97,6%), powoduje wyrzucenie do atmosfery ok. 10 tys. ton popiołu lotnego.

Rozejrzyj się po mieszkaniu i zastanów, czy wszystkie urządzenia (radio, telewizor, zestaw stereo itp.) i wszystkie żarówki muszą być włączone? Pamiętajmy o wyłączaniu oświetlenia w pomieszczeniach, gdzie nikogo nie ma przez co najmniej 6 min. oraz urządzeń, z których nikt nie korzysta.

Nie wszystkie pomieszczenia muszą być rześkie oświetlone. Stosuj raczej oświetlenie punktowe, tj. tam gdzie to jest niezbędne np. nad stołem lub biurkiem, gdzie pracujesz. Pamiętaj przy tym, że jedna silna żarówka daje więcej światła niż dwie słabe, a zużywa nieco mniej prądu.

Świetlówka (neonówka, jarzeniówka) jest oszczędniejsza od żarówki tradycyjnej i bardziej trwała. Jednak jej światło jest niekorzystne dla naszych oczu i systemu nerwowego. Zużytej świetlówki nie wolno wyrzucać na wysypisko, gdyż zawiera rtęć - bardzo silną truciznę. Pytaj w Zarządzie Miasta o punkty odbioru zużytych świetlówek.

Najlepsze żarówki energooszczędne 20 W dają tyle światła co klasyczna żarówka 100 W. Są one również 8-krotnie trwalsze. Koszt zakupu żarówki energooszczędnej szybko się zwraca, zważywszy jej małe zapotrzebowanie na prąd i trwałość.

Żarówki halogenowe dobrze funkcjonują tylko wtedy, gdy palą się pełną mocą, co powoduje ogromne zużycie energii. Zainstalowanie ściemniacza niewiele daje: światła jest mniej a zużycie prądu prawie takie same.

Zwróćmy uwagę na sprzęt radiowo-telewizyjny. Telewizor włączany pilotem pobiera prąd nawet wtedy, gdy z niego nie korzystamy. Czerwone światełko sygnalizujące

OCHRONĘ ŚRODOWISKA ZACZYNAJMY OD NASZEGO DOMU

gotowość do włączenia potrzebuje prądu, nawet do 20 W na godzinę. Również radio i wieża stereo podłączone do sieci, mimo że nie włączone, pobierają prąd. Komputer osobisty, nawet niby wyłączony, pobiera 16 W.

PRANIE, SPRZĄTANIE

Reklamy środków piorących i czyszczących obiecują istne cuda; usunięcie całego brudu, uwolnienie od bakterii, pranie bielsze od białego lub lśniąco kolorami. Nie mówią, niestety o szkodliwej zawartości tych środków. Sypimy więc proszku bez umiaru, płynów i past też nie oszczędzamy. Wszak chcemy by w naszym domu było czysto. To bardzo dobry zwyczaj, ale pamiętajmy, że ten sam efekt możemy osiągnąć nie szkodząc środowisku.

Przy zakupie środków czyszczących i piorących należy dokładnie przestudiować napisy na opakowaniu. Jeśli są w nieznanym nam języku, pytajmy obsługi co znaczą. Wybierajmy tylko takie środki, na opakowaniu których jest wyraźnie napisane, że są nieszkodliwe dla środowiska. Na proszkach do prania jest napisane, że są wolne od fosforu. Nie jest to jednoznaczne z ich uciążliwością dla środowiska, gdyż składniki zamienniki mogą być również szkodliwe, jednak przynajmniej nie zawierają fosforu, tak bardzo zanieczyszczającego nasze wody.

Tylko bardzo zabrudzone pranie wymaga użycia proszku z wybielaczem optycznym. Pranie mniej brudne można wyprać przy pomocy mydła lub proszku zmiękczającego wodę.

Zużywaj tylko tyle proszku i płynu do płukania ile podaje instrukcja na opakowaniu. Większe ilości środków nie wpłyną na lepsze pranie, za to bardzo szkodzą środowisku. Pranie mniej brudne wypierze się również mniejszą ilością proszku. Przy twardej wodzie lepiej dodać środka zmiękczającego do wody, niż podwojona dawkę proszku. O twardości wody możesz poinformować się w Zarządzie Wodociągów.

Zaoszczędzisz 40% prądu włączając pralkę na program 60°C, zamiast programu z gotowaniem (95°C). Tylko rzeczy niemowląt i osób chorych muszą być gotowane.

Na pranie wstępne ustawiamy pralkę tylko w wyjątkowych wypadkach, przy normalnie brudnej bieliźnie wystarczy program zasadniczy. Pamiętajmy przy tym, żeby pralkę włączać tylko wtedy, gdy bęben jest pełny.

Przy zakupie nowej pralki zwróćmy uwagę na to ile „pożera” prądu. Różne typy potrzebują różnej ilości energii, wybierzmy ten typ, który jest najbardziej energooszczędny - będzie nas mniej kosztować eksploatacja. I jeszcze jedno: pralki ładowane od przodu zużywają o 40% wody mniej niż pralki ładowane od góry!

Większość naczyń możesz umyć tylko przy pomocy gorącej wody i ostrej ściereczki. Jeśli już musisz użyć środków chemicznych, używaj takich, które nie zawierają fosforu, detergentów, chloru lub związków alkalicznych. Środki chemiczne, mimo płukania zostają na powierzchni sztućców i naczyń, skąd droga do naszego organizmu jest już krótka.

Do szorowania garnków lepiej jest używać tradycyjnych proszków szorujących niż preparatów chemicznych. Zwykle proszki nie są szkodliwe dla zdrowia i środowiska.

Również przy czyszczeniu WC lepiej jest posługiwać się szczotką do szorowania i proszkiem niż środkami, które mogą zawierać np. związki chloru, mogące wytworzyć trujące gazy. Zapchany odpływ można przepchać ssącym dzwonem lub spiralą a wszelkie przebarwienia i naloty - ciepłym octem kuchennym. Środki czyszczące zawierające związki żrące są niebezpieczne dla nas i dla środowiska.

Nie ma potrzeby używania w domu środków dezynfekcyjnych. Zawierają one bardzo szkodliwe składniki (formaldehyd, chlor, krezol, jod), które są truciznami dla człowieka. Czystość w domu można utrzymać normalnymi sposobami.

Ostrożnie i uważnie obchodź się z innymi chemikaliami, które mają nam ułatwić życie, np. środki przeciw muchom, molom i komarom. Lepiej przewietrzyć dokładnie szafy i założyć siatki w oknach, niż chwycić za broń chemiczną. Pamiętaj również o dokładnym wywietrzeniu odzieży przyniesionej z pralni chemicznej - środki używane do chemicznego czyszczenia (toksyczny trichloroetylen) bardzo łatwo pochłaniane są przez produkty spożywcze, szczególnie tłuszcze.

W ŁAZIENCE

Woda w łazience, w dodatku ciepła, to duże udogodnienie do którego wszyscy przyzwyczailiśmy się i nie myślimy skąd się bierze w kranie, ani dokąd ścieka. Używamy jej więc bez umiaru, często marnotrawiąc cenny surowiec lub go zanieczyszczamy chemikaliami. Zużycie wody w ciągu doby wynosi 30% zużywane jest do splukiwania ubikacji 30% - do kąpieli 15% - do mycia naczyń 15% - do mycia samochodów 1,5% - do picia i przygotowywania pokarmów.

Na kąpiel w wannie potrzebujemy ok. 200 l wody, podczas gdy prysznic potrzebuje tylko 30 - 50 l wody. Zbyt częste moczenie ciała wysusza skórę co niekorzystnie wpływa na jej wygląd. Do utrzymania higieny wystarczy codzienny, szybki prysznic.

Mycie zębów wodą w kubeczku zaoszczędzi każdorazowo 70 litrów wody w porównaniu z myciem pod bieżącą wodą. Warto prawidłowego mycia zębów nauczyć dzieci, nawyk zostanie na całe życie.

Przez nieszczelne krany, kropla po kropli uciekają bezpowrotnie hektolitry wody. 12 kropeł spadających z kranu w ciągu sekundy powoduje stratę 21,6 litra na dobę, 40 kropeł na sekundę - to już strata 96 litrów wody w ciągu doby. To również strata energii potrzebnej do tłoczenia wody. Sprawdź więc całą instalację i usuń wszystkie nieszczelności, nie stać nas na marnotrawstwo!

Montując ograniczniki przepływu wody na kranach i w splucze ubikacji, niewielkim wydatkiem w istotny sposób zmniejszysz niepotrzebne straty wody, co niewątpliwie zauważysz przy płaceniu rachunku za wodę.

Pralkę włączaj tylko wtedy, gdy wypełnisz ją w całości. W ten sposób zaoszczędzisz wodę i prąd.

OCHRONĘ ŚRODOWISKA ZACZYNAJEMY OD NASZEGO DOMU

Używając szamponów, płynów do kąpieli, preparatów koloryzujących i rozjaśniających do włosów sprawdź czy nie zawierają środków szkodliwych dla środowiska (i dla Ciebie również). Jeżeli na opakowaniu nie ma żadnej informacji odnośnie uciążliwości preparatu, lepiej go zostawić na półce i wybrać produkty oparte na składnikach pochodzenia roślinnego.

SAMOCHÓD

Komunikacja samochodowa na obszarze miast stanowi główne źródło zanieczyszczenia powietrza ołowiem, tlenkiem węgla a także tlenkami siarki. Jest również przyczyną emisji węglowodorów, tlenków azotu, cząstek stałych oraz powstania ozonu, który w dużych stężeniach jest również szkodliwy dla zdrowia. Spalenie 1 litra benzyny powoduje emisję 0,4187 l spalin, w tym 0,320 l tlenku węgla oraz bezpowrotne zużycie 2,5 tys. l tlenu. W ciągu 1 godziny średnie drzewo liściaste wytwarza ok. 1200 l tlenu, człowiek zużywa ok. 30 l, natomiast samochód 6000 l zamienia w spalinę. Polskie normy zanieczyszczenia powietrza przewidują zawartość tlenku węgla w ilości 5 ug/m³. Zastanów się czy możesz zmniejszyć uciążliwość swojego samochodu?

Ograniczenie prędkości samochodu zmniejsza ilość emitowanych spalin. Przy prędkości 30 km/h emisja wynosi 1,5 g tlenków azotu, przy 130 km/h - 5 g! Zmniejszenie prędkości ze 130 do 110 km/h powoduje zmniejszenie emisji trujących spalin prawie dwukrotnie oraz zaoszczędzenie aż 25% paliwa! Dla własnego bezpieczeństwa i własnego zdrowia - zwolnij!

Zdrowsze dla Ciebie i środowiska jest chodzenie pieszo lub jazda na rowerze. Pomyśl, może nie wszędzie musisz używać własnego, wspianego wozu? Stojąc w korku samochodowym, zastanów się czy nie dojedziesz szybciej tramwajem lub autobusem? Zrezygnowanie z używania samochodu w jeździe po mieście wyjdzie na zdrowie środowisku i Tobie.

Hałas powodowany przez komunikację samochodową pochodzi głównie z kontaktu opon z nawierzchnią jezdni. Im wolniej jedziesz, tym ciszej! Pozwól innym ludziom też żyć!

Pamiętaj o regularnych przeglądach technicznych w specjalistycznych warsztatach, przynajmniej raz do roku. Wymiana filtra, regulacja gaźnika i zapłonu zmniejszy emisję spalin i zużycie paliwa, co nie jest bez znaczenia również dla Twojej kieszeni.

Jeżeli musisz korzystać z samochodu w dojazdach do pracy, zastanów się czy nie możesz tego robić razem z sąsiadami? Jazda samochodem w cztery osoby jest czterokrotnie tańsza od jazdy pojedynczej osoby. Zyska na tym również środowisko.

Nadmierne zużycie paliwa w granicach 3 - 10% zazwyczaj spowodowane jest: złe wyregulowanym silnikiem, obniżonym ciśnieniem opon, przeciążonym bagażnikiem. Gwałtowne prowadzenie samochodu podnosi zużycie paliwa aż o 50%! Tak więc, tzw. „kawalerska jazda” drogo kosztuje.

Przy zakupie samochodu wybierz model najbardziej ekonomiczny w zużyciu paliwa oraz z zamontowanym katalizatorem, lub taki, w którym montaż dopalacza katalizacyjnego jest możliwy. Pomyśl również, czy Twój samochód musi być pomalowany lakierem typu „metalik”? Ten typ lakieru jest bardzo uciążliwy dla środowiska, gdyż wymaga użycia podwójnej ilości rozpuszczalnika, a poza tym jest znacznie droższy.

Nawet najlepszy samochód zużywa się. Nie wyrzucaj starych opon na śmietnik czy, jak się to na ogół dzieje, gdziekolwiek. Oddaj je do renowacji lub do punktu przerobu opon. We Wrocławiu taki punkt istnieje przy ul. Szczecińskiej.

Wysłużone akumulatory są dla środowiska bardzo uciążliwe ze względu na zawartość kwasów i ołowiu. Należy oddać je do punktu skupu złomu, skąd trafią do zakładu przerobczego.

Zużyty olej można oddać na stacjach benzynowych, które zajmują się wymianą oleju. Pod żadnym pozorem nie wolno wylewać go do kanalizacji lub gdziekolwiek.

Jeden litr spalonego oleju może zanieczyścić setki tysięcy wód.

Opary benzyny zawierają związki rakotwórcze. Unikaj więc wdychania ich przy tankowaniu, nie wkładaj plastikowego kanistra do samochodu (opary przenikają przez plastik), usuwaj wszelkie nieszczelności przewodów paliwowych.

Mycie samochodu może odbywać się jedynie na stanowiskach specjalnie do tego wyznaczonych przy stacjach benzynowych i w oficjalnych myjniach samochodowych. Wtedy mamy pewność, że ścieki zawierające resztki oleju, benzyny, detergenty itp., trafią do podczyszczalni i nie będą uciążliwe dla otoczenia.

Kultura używania samochodu świadczy o kulturze kierowcy. Pamiętajmy więc, by nie parkować samochodu pod oknami sąsiadów, pod samym wejściem do budynku - zostawmy też i dla pieszych przejście. Nie stawiamy również samochodu na trawniku (często jedynym skrawku zieleni) czy bezpośrednio przy pniach drzew. Również do lasu obowiązuje zakaz wjazdu samochodem. Zieleń też potrzebuje czystego powietrza do życia.

DOM - BUDOWA, RENOWACJA

Przytulny dom (mieszkanie) to prawdziwe szczęście. Jakże często jednak sami wprowadzamy do niego różnego rodzaju trucizny, które zagrażają naszemu zdrowiu. Materiały budowlane niewiadomego pochodzenia, bez atestu, kleje, farby, lakiery itp. to chemikalia, które mogą zatruć powietrze w naszym mieszkaniu, dlatego korzystajmy z porad fachowców przy ich używaniu. Informacji możesz zasięgnąć w pobliskiej stacji sanitarno-epidemiologicznej.

Betonowe płyty sprężone są przesycane środkami trującymi i nie nadają się na ściany wewnętrzne budynku. Odpowiedniejsze są płyty z cementu, magnezytu, gipsu lub tradycyjna cegła.

W żadnym wypadku nie należy używać do budowy czy choćby ocieplania płyt azbestowych, a tam gdzie były użyte

OCHRONĘ ŚRODOWISKA ZACZYNAJEMY OD NASZEGO DOMU

należy je wymienić przy pomocy fachowców. Azbest rozdrobniony na skutek ścierania na niewidzialne włókienka, powoduje zmiany nowotworowe w płucach, podrażnienie śluzówki. Dobrym materiałem izolacyjnym jest: kokosowiec, korek i celuloza.

Korniki zamiast tępici środkami chemicznymi można usunąć w tradycyjny sposób - gorącym powietrzem. Spół ten, niestety, zastosować można jedynie w przypadku mebli.

Zdrowym materiałem budowlanym i wykończeniowym jest drewno, niestety środki używane do jego konserwacji są często bardzo trujące, np. ksylomit może być stosowany jedynie do impregnacji drewnianych elementów używanych na zewnątrz budynku. Jeżeli drewno stosowane wewnątrz budynku jest suche, wystarczy zastosować воск pszczeli lub olej lniany. Przy zakupie drewna należy się jednak upewnić, czy drewno nie zostało już nasycone jakimiś chemikaliami.

Większość lakierów, farb, rozpuszczalników, klejów, lepików do parkietu a nawet meble, laminaty, posadzki z żywicy epoksydowych, emituje bardzo szkodliwe substancje do powietrza. Do najbardziej szkodliwych należą: formaldehyd - silnie drażniący, mutagenny, podejrzany o działanie rakotwórcze, fenole i chlorowane fenole, węglowodory aromatyczne i alifatyczne - oddziałujące na centralny układ nerwowy, powodujące stany apatii, osłabienia, zmęczenia. Mogą być przyczyną powstania m.in. białaczki.

Wprowadzając się do nowowyprowadzonego mieszkania pamiętajmy o dokładnym wietrzeniu, a w przypadku podejrzenia występowania substancji toksycznych - o skontaktowaniu się z najbliższą stacją sanitarno-epidemiologiczną.

Remontując lub budując mieszkanie staraj się używać środków nieszkodliwych lub mało szkodliwych dla zdrowia i środowiska, np. farby olejne rozcieńczane rozpuszczalnikami zastępuj farbami rozpuszczanymi wodą. Kupuj jedynie tyle środków (farb, lakierów) ile Ci potrzeba, resztki starych farb są szczególnie uciążliwe dla środowiska i nie można ich wyrzucać na śmietnik komunalny. O to gdzie można pozbywać się resztek farb i lakierów, pytaj w sklepach z farbami i wydziale ochrony środowiska samorządu miasta lub gminy.

Unikaj używania jako rozpuszczalnika benzyny, gdyż jej opary są bardzo toksyczne, mniej szkodliwe są rozpuszczalniki tlenowe (alkoholowe, aceton). Stosuj się dokładnie do sposobów postępowania umieszczonych na opakowaniach.

Na rynku ukazały się już farby i lakiery oznaczone napisem „Bio”, jako produkty nieszkodliwe. Są one jednak nie zawsze bezpieczne. Może lepiej wrócić do starych receptur np. farb kazeinowych.

Jedynie farby i lakiery oznaczone na opakowaniu „niebieskim aniołem” - znakiem nieszkodliwości dla środowiska, zawierają mniej substancji rozpuszczalnych, metali ciężkich i innych toksyn.

Lentex jest już wycofany z produkcji, niestety znajduje się jeszcze w wielu mieszkaniach. W jego podłożu pod

wpływem wilgoci powstają pleśnie, grzyby, rozwijają się bakterie. Wykładzina wydziela wówczas silny, nieprzyjemny zapach, którego wdychanie grozi utratą zdrowia, gdyż grzyby i pleśń może być przyczyną chorób płuc i dróg oddechowych. Warto więc jak najszybciej pozbyć się lentexu z domu.

Dywany z wełny, włókna kokosowego, sisalowego, bawełny lub naturalne drewniane podłogi są o wiele zdrowsze od sztucznych wykładzin, które mogą wydzielać toksyczny formaldehyd. Zamiast wykładzin PCV można stosować linoleum.

Jeśli planujesz budowę własnego domu, pomyśl jak założyć izolację cieplną nieszkodliwą dla środowiska, dobrze wykorzystać energię najlepiej ze źródeł niekonwencjonalnych. Pompy ciepłe są w kraju do dostania. Pomyśl również o oszczędności wody w gospodarstwie domowym instalując zbiornik na deszczówkę. Wszelkich porad przy budowie ekologicznego domu udzielią specjaliści z urzędów miejskich i gminnych.

W OGRODZIE

Piękne głowy sałaty, olbrzymie pomidory, rzodkiewki bez robaków, ogromne śnieżnobiałe kalafiory cieszą oko każdego ogrodnika i konsumenta. Jednak musimy pamiętać, że te sukcesy ogrodnicze osiągane są zazwyczaj przy pomocy dużej ilości chemii: sztucznych nawozów, chemicznych środków ochrony roślin (do zwalczania chwastów, robactwa i grzybów), które zawierają węglowodory chlorowane i całą gamę innych toksyn. Związki te wędrują do gleby i wód gruntowych a także dostają się do warzyw i artykułów żywnościowych. Nie ma wątpliwości, chemia agresywnie wkracza do środowiska i naszej żywności.

Jeśli jesteś szczęśliwym posiadaczem działki lub choćby skrzynki kwiatowej na balkonie powinieneś zapomnieć o chemicznych środkach ochrony roślin. Znane od wieków naturalne środki są bezpieczne i tak samo skuteczne.

Bardzo pożyteczny preparat można otrzymać zalewając pokrzywę na 14 dni wodą (od czasu do czasu trzeba zamieszać i dolać wody) i chociaż śmierdzi aż do nieba, to naprawdę czyni cuda. Jako środek do oprysków niszczy szkodniki i jednocześnie nawozi glebę.

Zamiast sztucznych nawozów lepiej używać nawozu naturalnego: gnojownika lub własnego kompostu. Na kompostownik wyrzucamy resztki roślinne, odpady kuchenne, rozdrobnioną korę drewna. Po przefermentowaniu mamy wspaniały nawóz i nie marnujemy resztek jedzenia.

Nie sprowadzajmy na naszą działkę torfu, którego stosowanie jest co najmniej kontrowersyjne. Nie kupując torfu, nie przyczyniasz się do niszczenia torfowisk, które są zbiornikiem unikalnych roślin i naturalnym rezerwuarem wody.

Zwierzętkiem bardzo użytecznym na działce jest dżdżownica, nie niszczy więc jej zapamiętałe. Dżdżownice za darmo i nieszkodliwie dla środowiska spulchniają ziemię.

OCHRONĘ ŚRODOWISKA ZACZYNAJMY OD NASZEGO DOMU

Mały stawek na działce przyciąga pszczoły i motyle a nawet żabki, niezwykle użyteczne w zapylaniu i tępieniu szkodników.

Przeciw szkodnikom dobrze jest też stosować odpowiednie sąsiedztwo roślin. Pomiędzy truskawki należy posadzić cebulę, lawendę pomiędzy róże a szkodniki same uciekną. Na temat właściwego sąsiedztwa znajdziemy dużo informacji w literaturze fachowej a także w kalendarzach biodynamicznych, ukazujących się każdego roku.

Na wygląd naszej działki i jej kondycję dobrze wpływają drzewa, żywopłoty, krzewy. W nasadzeniach najlepiej wykorzystać gatunki rodzime: lipę, kasztan, klon, buk, brzozę, dziką różę, dziki bez, głóg, kalinę. Są to gatunki sprzyjające człowiekowi i łatwe w uprawie.

Do przyozdobienia fasady domu lub altany wykorzystajmy rośliny pnące takie jak: bluszcz, dzikie wino, winorośl lub inne.

Również balkon może być oazą zieleni w środku miasta, jeśli zasadzimy na nim kwiaty (np: bodziszek, fuksję, petunię, rośliny pnące) zioła a nawet drzewka w dużych donicach. Wprowadzenie pnączy utworzy coś w rodzaju zielonego pokoju, który może być miejscem wytchnienia dla całej rodziny.

Nie niszczy trawy zbyt częstym koszeniem, wystarczy ją przyciąć 3-4 razy w roku. Dzieciom będzie przyjemniej bawić się na kwiatowej łące niż ostrej darni.

Więcej wiadomości na temat ogrodu biodynamicznego znajdziesz w fachowych broszurach i książkach na ten temat, których w księgarniach nie brakuje.

W PLENERZE

Nawet najwięksi wielbiciele miasta od czasu do czasu znajdują się na łonie przyrody, a wtedy na ogół zachowują się jak prawdziwi barbarzyńcy. I to nie dlatego, że tego chcą lecz dlatego, że na ogół nie wiedzą jak się zachować w lesie czy w górach albo nie zastanawiają się nad swoimi czynami. A przecież, nie znajdujemy się tam sami, tuż obok, niezauważenie dla mieszczucha tętni normalne życie lasu, łąki czy strumyka. Spróbujmy czasami sięść nad potokiem lub skrajem leśnej polany, przymknąć oczy i w ciszy wsłuchać się w odgłosy przyrody. Ileż tam dzieje się spraw, ileż dramatów, uwielbienia dla Stwórcy czy zwykłej walki o byt. Spróbujmy naszą obecnością nie zakłócać normalnego życia przyrody.

Starajmy się zawsze zachowywać cicho w lesie, górach, nad jeziorem. Nie płoszymy naturalnych mieszkańców tych niezabudowanych jeszcze fragmentów naszej ziemi. Pozwólmy innym ludziom napawać się pięknem przyrody w ciszy niezamąconej rykiem radia czy naszym wrzaskiem, choćby miał wyrażać nasze uwielbienie dla świata.

Nie zostawiajmy po sobie sterty śmieci w miejscu gdzie właśnie biwakowaliśmy. Zabranie ze sobą puszek czy papierów to niewielki problem. Jedynie resztki jedzenia, które łatwo ulegają rozkładowi mogą pozostać, ale schowajmy je pod krzewy, by ci którzy przyjdą po nas nie pośliznęli się na przysłowiowej skórcie.

Karmienie łabędzi czy dzikich kaczek to duża frajda, szczególnie dla dzieci. Pamiętajmy jednak, że dzikie ptactwo i zwierzęta potrafią sobie znaleźć pokarm, dokarmiane systematycznie przez ludzi wyzbywają się tej umiejętności. Tak więc karmiąc je robimy im większą szkodę niż przysługę. Jedynie w okresie naprawdę mroźnych i śnieżnych zim powinniśmy dokarmiać ptaki i zwierzęną, gdyż wtedy rzeczywiście mają one problemy ze znalezieniem pokarmu.

Wszyscy wiemy, ile przeżyć dostarcza ognisko i pieczenie przy nim kiełbasek. Czy jednak zastanawialiśmy się kiedyś jakim niebezpieczeństwem jest rozpalanie ogniska w miejscu do tego niezbyt nieodpowiednim, np. na skraju lasu? Na terenach biwakowania zawsze przygotowany jest do tego celu obudowany lub obłożony kamieniami krąg i tylko tam możemy ogień rozpaścić.

Nie wypalajmy poboczy dróg ani ściernisk nawet pod nadzorem. Pożar to katastrofa dla siedliska, gleba zostaje pozbawiona próchnicy, wilgotności, natomiast pozostaje duża ilość związków mineralnych, wśród których dominuje potas. Wypalanie traw eliminuje gatunki delikatniejsze ale za to wartościowsze a także rośliny zielne. Wypalenie próchnicy powoduje zmianę kwasowości gleby na zasadową, zmniejszenie ilości soli mineralnych (wywiewanie popiołu) oraz zupełne zniszczenie mikrofauny, glonów, bakterii. Zasiedlenie pogorzeliska wymaga wielu lat, np. iglaki sadzić można dopiero po 10-30 latach.

Na ognisko zbieramy w lesie tylko i wyłącznie suche gałęzie, szyszki. W żadnym wypadku nie wolno wycinać drzew i krzewów i obcinać gałęzi.

Pieczenie kiełbasek wymaga długich, najlepiej prostych patyków. Możemy takie przygotować, wybierając je spośród suchych gałęzi.

Łowienie ryb to dla wielu jedyna forma uznanego wypoczynku. Tylko czy musimy łowić ryby, z którymi potem nie ma co zrobić? A może tak pomoczyć wędkę bez haczyka, jeśli nie mamy pewności, czy będzie miał kto zjeść złowione ryby.

Nie zrywaj na wycieczce czy spacerze roślin. Przypatrz się im, czyż nie wyglądają pięknie w miejscu, w którym rosną? Pozwól innym ludziom też nacieszyć się ich urodą.

Popatrz na otoczenie swego domu (bloku), czy rosną tam jakieś drzewa lub krzewy? Czy są niszczone przez ludzi lub samochody? A może trzeba dopiero zadbać o to, by coś zielonego pojawiło się w pobliżu? Może uda Ci się zmobilizować rodzinę i sąsiadów do wspólnej troski o zieleni w pobliżu domu. Dobrze jest wciągnąć dzieci do opieki nad drzewami, wtedy nie tylko nie będą same niszczyć ale jeszcze przypilnują intruzów. Wśród zieleni przydomowej można urządzić kącik do wypoczynku dla dorosłych, dla dzieci - plac zabaw. Tylko od Ciebie zależy jak będzie wyglądać otoczenie Twojego domu.

Najlepszym sposobem zachowania na dłużej uroków przyrody jest jej fotografowanie. Daje to wiele satysfakcji i pozwala w dowolnej chwili wrócić pamięcią do uroczych miejsc w plenerze.

Krystyna Haladyn
PKE Okręg Wrocławski

JAK SEGREGOWAĆ ODPADY?

PAPIER

Papier jest materiałem powszechnie wykorzystywanym w różnych gałęziach gospodarki i w życiu codziennym. Nam kojarzy się z niezastąpionym materiałem do pisania i drukowania. Jak wiele rzeczy używanych w życiu codziennym, także papier wynaleziono przypadkiem. Po raz pierwszy otrzymano go w Chinach, jako pozostałość po myciu jedwabnej waty. Czynność tę wykonywano na matach, polegała ona na zwilżaniu i ubijaniu waty kijami. Po zdjęciu jedwabnej waty, na tychże matach osadzał się cienki nalot, który po wyschnięciu nadawał się do pisania. Ponieważ jedwab był bardzo drogi, Chińczycy zastąpili go włóknami roślinnymi (np. łykiem morwy) i szmatami lnianymi.

Wynalezienie tych składników do produkcji materiału pisarskiego przypisuje się Tsai Lunowi około roku 107 n.e. Masa papierowa składała się z włókien tkanin, miazdżonych i tłoczonych w cienkie arkusze. Była to produkcja polegająca na powtórnym zużyciu tkanin, później dodano do składników włókna roślinne oraz inne surowce (np. stare sieci rybackie). Nowy materiał rozpowszechnił się bardzo szybko dzięki zapoznaniu z nim cesarza.

Tajemnica produkcji papieru była zazdrośnie strzeżona przez prawie 700 lat. Mimo to, ok. 750 r. Arabowie nauczyli się jego wytwarzania od jeńców chińskich, ujawniając tajemnicę produkcji innym krajom ze świata arabskiego. Prawdopodobnie już w VII wieku składniki do wytwarzania papieru znali Koreańczycy. W VI wieku umiejętność tę posiadali Japończycy, którym tajemnicę wytwarzania papieru zdradził koreański mnich Doncho. Japoński papier, niedługo po tym, stał się lepszy jakościowo od koreańskiego. W IX w. istniało w Japonii ponad 40 warsztatów produkujących papier wysokiej jakości, m.in. z kory drzew koza, mitsu-mata i krzewu gampi. W wiekach od VII do IX materiał ten wyrabiano także w Iranie, Indiach i Arabii. Poprzez migrację ludów technika produkcji papieru stała się znana na całym świecie. Do Europy papier dotarł jedwabnym szlakiem, biegnącym przez Azję Środkową, Persję, Egipt, Afrykę i Hiszpanię. Tu w 1154 r. zbudowano pierwszą papiernię. Co ciekawe,

niezależnie od Chin, 1 w Ameryce Środkowej materiał papierniczy z kory i łyka dzikiego figowca wyrabiali Majowie. Do Polski papier dotarł ok. XV wieku.

Do przygotowania masy papierniczej wykorzystuje się włókna pochodzenia roślinnego, których komórki są zbudowane z celulozy, hemicelulozy oraz ligniny, jednak tylko celuloza znajduje zastosowanie w wytwarzaniu papieru; lignina bowiem powoduje jego żółknięcie. Ciekawostką jest to, że najlepszy gatunkowo papier jest wykonany z lnu oraz bawełny. Kiedy masa jest już gotowa, należy uformować arkusze papieru na specjalnych sitach, na które z kolei jest nakładany drewniany ogranicznik, dzięki któremu można uzyskać pożądany format arkusza. Gdy ta faza produkcji jest ukończona, następuje gładzenie i prasowanie papieru. Aby wysuszyć arkusz, wieszka się go na specjalnych drewnianych kłamrach. Dopiero na samym końcu procesu usuwane są wszelkie zanieczyszczenia, nierówności czy też skazy. Następnie papier jest zaklejany, barwiony oraz impregnowany.

Najpopularniejsze rodzaje papieru to:

- papier specjalny, techniczny (papier fotograficzny, pieniądze, filtry do kawy i torebki herbaciane, papier ścierny, paragony z kas fiskalnych, papier do faksów, itp.),
- papier graficzny, czyli ten służący do druku lub pisania (gazety, książki, zeszyty, papiery biurowe, druki reklamowe, itp.),
- papier opakowaniowy (kartony, papier na kartony do mleka czy soków, torby na zakupy, torebki na żywność, papier do zawijania np. prezentów, papier pakowy, talerzyki i kubeczki papierowe, itp.),
- papier higieniczny (chusteczki higieniczne, papier toaletowy, ręczniki kuchenne, pieluchy, podpaski, itp.),
- papier bezdrzewny - jest pozbawiony ligniny występującej we włóknach drzewnych. Do produkcji tego papieru używa się celulozy. Usuwanie ligniny odbywa się metodami: siarczynową i siarczanową. Papier bezdrzewny w porównaniu do drzewnego jest

JAK SEGREGOWAĆ ODPADY?

odporniejszy na procesy starzenia się, ale jest bardziej przezroczysty. W Polsce najczęściej zużywa się opakowań (46%), papieru graficznego (41%), a najmniej papieru specjalnego (8%) i higienicznego (5%).

Jak ograniczyć powstawanie odpadów z papieru?

- zawsze wykorzystuj papier z obu stron;
- nie wyrzucaj - daj przyjacielowi przeczytane gazety czy książki;
- kupuj wyroby papierowe wyprodukowane z papieru z recyklingu;
- segreguj.

Wrzucamy:

- gazety, książki i inny papier;
- tekturę, worki papierowe, ścinki drukarskie;
- opakowania wielomateriałowe typu tetrapak (kartony po płynnej żywności) - powinny być opróżnione.

Nie można wrzucać:

- opakowań z jakąkolwiek zawartością;
- lakierowanego lub foliowanego papieru z folderów reklamowych;
- tapet, kalki;
- zapuszczonego papieru.

SZKŁO

Najstarsze znalezione przedmioty wykonane częściowo ze szkła mają około 9000 lat. Niektórzy z naukowców twierdzą jednak, że szkło może mieć jeszcze dłuższą historię, sięgającą nawet kilkunastu tysięcy lat. Początki szklarstwa związane są z krajami Orientu i garncarstwem. Najprawdopodobniej wynalezienie szkła zawdzięczamy przypadkowemu dostaniu się piasku na powierzchnię przedmiotów glinianych przed ich wypaleniem. Na początku szkło było tylko „polewą” na naczyniach ceramicznych.

Najstarsze w całości szklane naczynia, odnalezione przez archeologów, mają około 3500 lat. Tysiąc lat przed naszą erą powstawały już dość skomplikowane przedmioty - pierwsze szklane kielichy i flakony. Około 200 lat przed Chrystusem w basenie Morza Śródziemnego zaczął rozpowszechniać się zupełnie nowy sposób * formowania wyrobów ze szkła. Na końcu długiej i cienkiej metalowej rury umieszczano kroplę roztopionego szkła, a dmuchając w drugi koniec uzyskiwano wybrany kształt. Rury takie, nazywane piszczelami, są stosowane do dziś w hutach produkujących szkło artystyczne. Opanowanie produkcji przedmiotów za pomocą piszczeli było bezsprzecznie wielką rewolucją. Z ich pomocą udawało się wytwarzać przedmioty o najróżniejszych kształtach i dużo cieńszych, niż dotychczas, ściankach.

Na początku produkowano najróżniejsze przedmioty ze szkła kolorowego. Szkło bezbarwne zostało wynalezione w

Aleksandrii w czasach imperium rzymskiego. O wysokim poziomie szklarstwa na terenach pozostających pod władzą rzymskich cesarzy świadczą zanotowane przypadki fałszerstw polegających na sprzedaży biżuterii ze szkła jako zrobionej z kamieni szlachetnych. W średniowieczu, wiodącym ośrodkiem produkcji szkła została Wenecja. Pracownie szkła artystycznego znajdujące się w tym mieście, na wyspie Murano, do dziś są jednymi z najbardziej znanych na świecie. Rozkwit produkcji szkła w Europie przypadał na wiek XIII.

Badania archeologiczne zaświadczały o istnieniu w Polsce pracowni produkujących szkło już w X wieku. W XV i XVI wieku szczególnie dużo hut powstało w Małopolsce. Rozkwit produkcji szkła na terenie Polski miał miejsce dużo później - w XVIII i XIX wieku. Pod koniec XIX w. rozwinęła się na ziemiach polskich produkcja na skalę przemysłową. W 1918 roku w Polsce działało 35 hut szkła, a pod koniec okresu międzywojennego liczba ta była już dwa razy większa. Po II wojnie światowej w Polsce powstał nowoczesny przemysł szklarski.

Szkło szybko znalazło ważne zastosowania. Już w średniowieczu wyprodukowano pierwsze okulary. Później powstawały coraz bardziej skomplikowane urządzenia - teleskopy, mikroskopy, żarówki, telewizory i inne, kluczowe dla naszej cywilizacji przedmioty, które bez szkła nigdy by nie powstały. W 1810 roku rozpoczęto w Anglii wytłaczanie wyrobów szklanych za pomocą urządzeń mechanicznych. Z kolei na przełomie XIX i XX wieku Amerykanin Michael J. Owens zautomatyzował produkcję szklanych butelek. Dzięki wynalazkom jego i jego następców szklane butelki i słoje zaczęły robić zawrotną karierę.

Współczesną cywilizację trudno wyobrazić sobie bez szkła. We współczesnych hutach szkła dominuje produkcja zautomatyzowana, ale duża część przedmiotów ze szkła artystycznego wytwarzana jest wciąż ręcznie. Szkło ma nie tylko piękną i długą historię, również w przyszłości należy spodziewać się wielu nowych jego zastosowań, między innymi w elektronice, medycynie czy budownictwie.

Najbardziej popularne rodzaje szkła to:

- szkło okienne (szyby okienne),
- szkło optyczne (pryzmaty, soczewki),
- budowlane (wata szklana, izolacja cieplna, płyty),
- stołowe, butelkowe (szklanki, butelki, słoiki, wazon, itp.),
- szkło bezpieczne (hartowane - w wyniku stłuczenia rozpada się na małe, nieostre kawałki - np. szyby samochodowe),
- szkło zbrojone (zwalcowane z siatką metalową, w wyniku stłuczenia nie rozpada się),

JAK SEGREGOWAĆ ODPADY?

- szkło wodne (syropowatej gęstości ciecz, stosowana do ochrony przeciwogniowej tkanin, papy, drewna, itp.),
- szkło ołowiowe (łatwo topliwe, duży współczynnik załamania światła),
- szkło potasowe (trudno topliwe, stosowane w chemicznych laboratoriach),
- szkło sodowe (niska temperatura topnienia - szklanki, butelki, szyby okienne, itp.),
- szkło artystyczne (kształtowane na gorąco z płynnej masy).

Jak ograniczyć powstawanie odpadów ze szkła?

- kupuj napoje w butelkach zwrotnych;
- wykorzystuj ponownie słoiki po dżemach i kompotach;
- segreguj odpady - wrzucaj szkło do odpowiednich pojemników.

Szkło bezbarwne - wrzucaj do pojemnika białego.
Szkło kolorowe - do pojemnika zielonego.

Wrzucamy:

- butelki szklane;
- słoiki;
- opakowania po kosmetykach;
- inne szklane opakowania.

Nie można wrzucać:

- szkła płaskiego (szyb okiennych i samochodowych, szkła zbrojonego, luster);
- szklanek, kieliszków, szkła kryształowego, naczyń żaroodpornych;
- ceramiki (fajansu, porcelany, naczyń typu arco, doniczek, misek, talerzy);
- żarówek, świetlówek, kineskopów;
- szklanych opakowań farmaceutycznych i chemicznych z jakąkolwiek pozostałością zawartości.

TWORZYWA SZTUCZNE

Rodzaje tworzyw sztucznych:

- PE - polietylen (folie).
- PET - politeraftalan etylenu (butelki do napojów). Został wynaleziony w 1941 roku do produkcji syntetycznych włókien. Dopiero w połowie lat siedemdziesiątych zastosowano go do produkcji butelek.
- PP - polipropylen (przewody do wody, opakowania farmaceutyczne, elementy karoserii samochodowej, wykładziny domowe, artykuły gospodarstwa domowego, zabawki). • PIB poliizobutylen (elektrotechnika, uszczelki, dętki, węże).

- PTFE - polifluoroetylen (izolacje elektryczne).
- PVC - polichlorek winylu (stolarka okienna, rury, miski, wiadra, karty bankomatowe).
- PS - polistyren (sztuczna biżuteria, szczoteczki do zębów, pudełka płyt CD, styropian).
- PA - poliamidy (nylon, koła zębate).
- POM - poliformaldehyd (elementy izolacyjno-konstrukcyjne).
- PC - poliwęglany (karty kredytowe, elementy samochodów, warstwa nośna płyt CD i DVD).
- PU - poliuretany (masy wtryskowe, tworzywa piankowe, kauczuki, lakiery, włókna).

Tworzywa sztuczne nie ulegają biodegradacji. Rozkładają się w naturze przez setki lat. Podczas spalania produktów wytworzonych z tworzyw sztucznych wydzielają się do atmosfery duże ilości silnie toksycznych związków.

Ciekawostka:

Niedawno wynaleziono biodegradowalny polimer, który wykorzystuje się do produkcji niektórych kartonów na napoje. Kiedy połączy się go z tekturą, powstaje opakowanie pod nazwą BIOMIXED. Nadaje się on do ponownego przetwarzania, bądź kompostowania.

W niektórych krajach produkuje się butelki PLA (polylactic acid - polikwas mlekowy). Butelki tego typu ulegają biodegradacji w ciągu 75-80 dni. Można je kompostować.

Jak ograniczyć ilość odpadów z tworzyw sztucznych?

- nie przyjmuj w sklepach plastikowych toreb jednorazowego użytku - noś własną torbę;
- kupuj napoje w opakowaniach zwrotnych;
- nie używaj naczyń plastikowych jednorazowych;
- kupuj produkty w opakowaniach plastikowych pochodzących z recyklingu;
- segreguj odpady - wrzucaj do odpowiednich pojemników.

Wrzucamy:

- butelki po napojach PET;
- reklamówki, opakowania foliowe;
- opakowania po produktach żywnościowych (ze znakiem recykling);
- opakowania po kosmetykach (ze znakiem recykling);
- wszystkie inne przedmioty posiadające znaczek; że produkt nadaje się do recyklingu;
- opakowania z PVC (PCV).

Nie można wrzucać:

JAK SEGREGOWAĆ ODPADY?

- przedmiotów z poliwęglanu PC (np. płyty DVD i CD).

ALUMINIUM, BATERIE, ELEKTROŚMIECI I INNE NIEBEZPIECZNE ODPADY

Wśród odpadów metalowych prym wiodą puszki aluminiowe. Aluminium jest metalem, z którego wykonuje się puszki do napojów. Puszka na napoje jest jednym z „epokowych” wynalazków XX wieku, związanych z codziennym życiem konsumentów. Historia puszki nie jest długa. Zaczyna się w Ameryce w latach 60. ubiegłego stulecia. Technologia produkcji puszek z aluminium szybko rozprzestrzeniła się. Od tego czasu trwa triumfalny pochód tego opakowania przez światowe rynki.

Na świecie zużywa się dziś rocznie ponad 220 miliardów puszek, z czego 178 miliardów to puszki aluminiowe. W samej Polsce, w 2002 r. wprowadzono ich 2 mld szt. i produkcja ta wciąż rośnie. Statystyczny Amerykanin konsumuje dziś zawartość ponad 400 puszek rocznie. Anglik - około 130, Polak - prawie 50 puszek. Przewidywany jest dalszy dynamiczny rozwój tego rynku.

Produkcja puszek aluminiowych jest bardzo energochłonna. Do produkcji 1 tony aluminium potrzeba tyle prądu, ile zużywa w ciągu jednego roku 20 rodzin.

Jak zmniejszyć ilość odpadów z aluminium?

- unikaj kupowania produktów w puszkach aluminiowych;
- kupuj napoje w butelkach zwrotnych;
- segreguj odpady - wrzucaj do odpowiednich pojemników.

Baterie zaliczane są do odpadów niebezpiecznych. Należą do nich także inne ogniwa galwaniczne oraz akumulatory. Historia ogni w rozpoczęła się prawdopodobnie już w starożytności. Na terenie Bagdadu odkryto naczynie zawierające wydrążony, miedziany walec, w którym znajdował się żelazny pręt. Wszystko było zatkane korkiem z masy bitumicznej. Wiek tego naczynia ocenia się na 2500 lat p.n.e. Odkrywczy naczynia sądzą, że służyło ono arabskim rzemieślnikom jako źródło prądu do srebrzenia różnych przedmiotów.

Prawdziwe badania nad elektrycznością prowadził w 1780 roku Luigi Galvani, a potem Alessandro Volta. Pierwszy akumulator kwasowo-ołowiowy zaczął działać w 1850 roku. Do dzisiaj powstało mnóstwo rozmaitych ogni, m.in. ogniwa słoneczne (1983 rok) oraz baterie tytanowe (2000 rok).

Baterie i akumulatory mają bardzo negatywny wpływ na środowisko. Zawierają bowiem różne szkodliwe związki chemiczne: metale ciężkie - rtęć, kadm, ołów, kwasy oraz zasady (mają właściwości żrące). Dlatego nie można ich składować, trzeba poddać je unieszkodliwianiu.

Jak zmniejszyć ilość odpadów, takich jak baterie i akumulatory?

- nie kupuj jednorazowych baterii, zamiast nich kupuj akumulatory - można je wielokrotnie ładować;
- segreguj - wyrzucaj baterie tylko do specjalnie oznaczonych pojemników.

Pamiętaj!

Zużyte baterie możemy oddać do sklepu przy zakupie nowych urządzeń elektrycznych lub elektronicznych. Niektóre sklepy zbierają baterie do małych pojemników ustawionych na ladzie. Baterie zbierają też niektóre placówki szkolne i przedszkolne. Przy zakupie akumulatorów samochodowych pobierana jest kaucja. Jest ona zwracana przy oddaniu starego akumulatora do sklepu.

Urządzenia elektryczne i elektroniczne wyrzucone na wysypisko, wydzielają substancje szkodliwe dla środowiska oraz zdrowia ludzi. Na przykład freon ze starej lodówki uszkadza powłokę ozonową Ziemi, chroniącą nas przed szkodliwym oddziaływaniem promieni słonecznych.

Zużyte urządzenia gospodarstwa domowego (lodówki, kuchenki, zmywarki, roboty kuchenne, itd.), sprzęt elektryczny i elektroniczny (komputery, faksy, drukarki, kserokopiarki, telefony) możemy oddać w sklepie przy zakupie nowych, w stosunku 1:1. Sprawny sprzęt można komuś przekazać, a zepsute urządzenia można również oddać do serwisu, do specjalnych punktów, gdzie części zostaną wykorzystane lub odpowiednio unieszkodliwione. Każda gmina ma obowiązek wskazać miejsce lub punkt zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Jak zmniejszyć ilość odpadów ZSEE?

- jeśli używasz jakiegoś sprzętu okazjonalnie (np. wiertarkę), pożycz go zamiast kupować;
- nie kupuj kolejnego elektrycznego lub elektronicznego gadżetu; • kupuj również używane urządzenia w dobrym stanie;
- niepotrzebny sprzęt AGD, RTV czy komputer oddaj potrzebującemu lub sprzedaj na aukcji internetowej;
- kiedy kupujesz nowy sprzęt - zostaw w sklepie stary.

FARBY, LAKIERY, LEKI

Zużyte opakowania po farbach, lakierach, rozpuszczalnikach możemy oddać w sklepie w którym zostały zakupione. Sprzedawca ma obowiązek je przyjąć (najlepiej zachować paragon) może też pobrać kaucję za te opakowania na podstawie ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych. Obowiązkiem mieszkańca, wynikającym z tej ustawy, jest konieczność zwrócenia sprzedawcy opakowań po substancjach niebezpiecznych. Zużyte oraz przeterminowane leki można oddać w aptece lub ośrodku zdrowia, tam gdzie są ustawione odpowiednie pojemniki.

JAK SEGREGOWAĆ ODPADY?

ODPADY Z AZBESTU

Odpady te - pochodzące z budowy lub remontów domów (wymiana dachów) czy instalacji - powinna wywieźć na specjalne składowisko firma mająca zezwolenie na wywóz takich odpadów. Azbestu nie wolno składać lub zakopywać w dowolnych miejscach z powodu jego rakotwórczego oddziaływania na ludzi.

PRZEPRACOWANE OLEJE I SMARY

Przepracowane oleje i smary należy oddać w warsztacie samochodowym przy wymianie oleju, niektóre stacje benzynowe również prowadzą zbiórkę przepracowanych olejów. Ponieważ oleje i smary mają szkodliwy wpływ na środowisko, zakazane jest ich spalanie w piecach, zakopywanie w ziemi lub wylewanie do kanalizacji.

ZAMIEŃ ODPADY NA KOMPOST

Odpadki kuchenne:

- resztki warzyw i owoców
- suche pieczywo
- skorupki jaj
- wytłaczanki papierowe po jajkach
- fusy po kawie. Inne:
- papier pocięty na drobne kawałki, namoczony w wodzie (nie może to być papier kredowy)
- trociny
- obornik (bydłęcy, świński, kurzy, koński)
- popiół drzewny.

Nie wolno kompostować:

- resztek kuchennych w postaci mięsa, ryb, kości
- metalu, plastiku, szkła
- pieluch, podpasek
- popiołu, resztek budowlanych
- torby z odkurzacza
- odpadów zawierających chemikalia
- śmieci zebranych z chodnika, ulicy.

Układanie kompostu:

- Pierwsza warstwa to pocięte gałęzie i grube łodygi przesypane ziemią lub dojrzałym kompostem.
- Następnie należy układać warstwami zgromadzone odpadki organiczne (20 cm), ziemię (2-4 cm) i przesypywać je wapnem, dolomitom lub kredą.
- Potem dokłada się kolejne warstwy w tej samej kolejności i polewa co kilka dni wodą, aby utrzymać lekką wilgotność.
- Po 2-3 dniach kompost należy przełożyć, aby warstwa wierzchnia znalazła się na podspodzie.

- Można dodać tzw. starter (szczepionkę) zawierający szczepy bakteryjne lub trochę gotowego kompostu, dzięki temu nie trzeba przekładać przymy kompostowej.
- W zimie, aby utrzymać odpowiednią temperaturę należy ochronić kompost słomianymi matami.

Rodzaje kompostu:

- Kompost świeży: kompost w trakcie rozkładu. Widoczne są w nim jeszcze części roślin, zawiera dużą ilość substancji pokarmowych, nadaje się do ściółkowania i układania na grządki (kompostowanie powierzchniowe). Kompost świeży może dojrzewać na przymie. Świeży kompost wprost z kompostownika (po kilku miesiącach kompostowania odpadów) można przenieść na odkrytą przymę do dalszego dojrzewania albo wykorzystywać bezpośrednio pod krzewy owocowe lub kwiatowe, bądź jako nawóz pod pomidory, ogórki, kapustę czy dynię.
- Kompost dojrzały: kompost ten przypomina ziemię próchniczą, jest porowatą, lekką masą. Zakończył się w nim proces przemian, odpady są już dobrze rozłożone. Dojrzewanie trwa nawet kilka lat. Można stosować go bezpośrednio na grządki warzywne lub kwiatowe: powierzchniowo w charakterze ściółki lub płytko wprowadzony w glebę, ale nie należy go zakopywać.

Aby zapewnić najlepsze warunki kompostowania należy:

- wybrać odpowiednie miejsce, nieprzeszkadzające ludziom, w cieniu, osłonięte od wiatrów, na przepuszczalnym podłożu, lekkim wzniesieniu, aby nie gromadziła się w nim woda,
- należy zapewnić dostęp powietrza do kompostowanej masy, żeby zapobiec gniciu,
- trzeba zapewnić właściwą wilgotność kompostu, nie może być ani za suchy (można go przy wysuszeniu polewać wodą lub dodać wilgotne odpady), ani za wilgotny (grozi to gniciem - przy zbyt dużej wilgotności można dodać odpady bardziej suche),
- należy ułożyć kompost warstwowo tylko z odpadów nadających się do kompostowania.

Faza realizacji:

Nauczyciel dzieli klasę na grupy kilkusobowe. Każda grupa otrzymuje karton oraz mazaki. Nauczyciel stawia zadanie: zaprojektuj kompostownik, który potem będzie można zbudować przy szkole lub w swoim ogródku. Wytworzony kompost będzie można wykorzystać przy sadzeniu roślin doniczkowych lub w szkolnym ogródku.

Faza podsumowująca:

Na zakończenie każda grupa prezentuje swój projekt kompostownika, opisuje dokładnie jak należy go przygotować i w jakiej kolejności.

Fundacja Ekologiczna
ARKA

SPRAWIEDLIWY HANDEL

Sprawiedliwy Handel (FairTrade) to partnerstwo w handlu międzynarodowym, opierające się na dialogu, przejrzystości i szacunku. Sprawiedliwy Handel gwarantuje producentom w ubogich krajach sprawiedliwe wynagrodzenie, godne i bezpieczne warunki pracy oraz długoterminowe umowy handlowe. Wyklucza pracę dzieci i niewolników i umożliwia pracownikom uczestnictwo w demokratycznym podejmowaniu decyzji. Podstawowym celem Sprawiedliwego Handlu jest zbudowanie trwałych, bezpośrednich relacji pomiędzy producentami w krajach biednych a konsumentami w bogatych częściach świata. Sprawiedliwy Handel tworzy także warunki dla zrównoważonego rozwoju, wypłacając premie na projekty rozwojowe dla całej społeczności lokalnej, jak budowa studni, wodociągów, dróg, szkół czy ośrodków zdrowia. Sprawiedliwy Handel dba także o środowisko naturalne. Unika chemicznych nawozów i środków ochrony roślin, wycinania lasów, zanieczyszczania środowiska odpadami i nadmiernego zużycia energii.

Jak działa Sprawiedliwy Handel?

Wytwarzanie i sprzedaż produktów Sprawiedliwego Handlu musi spełniać kryteria międzynarodowe, określone odrębnie dla poszczególnych towarów. Aby produkt mógł uzyskać certyfikat Sprawiedliwego Handlu, producenci muszą utworzyć demokratycznie zarządzaną organizację (np. spółdzielnię produkcyjną), w której przestrzegane są równe prawa kobiet i mniejszości etnicznych, zapewnione są co najmniej ustawowe minimalne w danym kraju płace, godne i bezpieczne warunki pracy, wykluczona jest praca dzieci i niewolników. Są też określone standardy ekologiczne, stąd większość produktów Sprawiedliwego Handlu ma również certyfikaty ekologiczne. Nad przestrzeganiem tych zasad czuwają niezależne organizacje certyfikacyjne, zrzeszone w FairTrade Labeling Organizations International - FLO. Nie zajmują się one handlem, ale wyłącznie kontrolą producentów i organizacji handlowych, śledząc warunki produkcji i obrotu oraz ich zgodność ze standardami.

Zasady Sprawiedliwego Handlu:

- dokonywanie zakupów bezpośrednio u drobnych producentów w Trzecim Świecie, z pominięciem pośredników

- płacenie producentom godziwej ceny, która zapewnia im sprawiedliwy dochód za ich pracę i akceptowalny zwrot kosztów dla organizacji marketingowej
- płacenie dodatkowej premii, by umożliwić rozwój społeczności lokalnej
- umowy długoterminowe, umożliwiające producentom planowanie i rozwój
- ochrona praw kobiet, dzieci i ludności rdzennej oraz wykluczenie eksploatacji pracy dzieci i niewolników; zapewnienie bezpiecznych i godnych warunków pracy
- poszanowanie środowiska naturalnego i promocja produkcji żywności metodami biologicznymi
- używanie specjalnych znaków handlowych, przyznawanych przez niezależne organizacje kontrolne
- kształtowanie wśród konsumentów poczucia odpowiedzialności za decyzje podejmowane w momencie nabywania produktów z krajów Południa

Rosie Lembusi - korzyści ze Sprawiedliwego Handlu (Uganda)

Helen Harrison, doradca Fair Trade, pojechała do Ugandy z Christian Aid, brytyjską organizacją chrześcijańską, w

SPRAWIEDLIWY HANDEL

listopadzie 2004 roku. Poznała tam Rosie Lambusi, która uprawia kawę i sprzedaje ją do spółki kawowej opartej na idei Sprawiedliwego Handlu - CafeDirect. Helen Harri-som rozmawiała z Rosie i jej córką na temat ich sytuacji i warunków życia. Rosie Lambusi ma 45 lat, jest matką czwórki dzieci. Na swojej farmie ma ponad 100 drzewek wysokiej jakości kawy typu Arabica, najbardziej popularnej odmiany w tym regionie. Mniej więcej dwa dni zajmuje jej zebranie plonów z całej plantacji. Rosie zbiera plony co trzy tygodnie i uzyskuje około jednego kilograma kawy z jednego drzewka rocznie. Farma Rosi ma certyfikat rolnictwa ekologicznego. Aby uzyskać taki certyfikat Rosie musiała bardzo ciężko pracować przez trzy lata w określonych standardach. Teraz, dzięki certyfikacji, uzyskuje najwyższą cenę za swoją kawę. Rosi mówi, że od kiedy jest członkinią spółdzielni Gumutino Fair Trade, jej sytuacja finansowa znacznie się polepszyła. Teraz zarabia o 500 szylingów więcej na kilogramie kawy niż wcześniej. Jako członkini spółdzielni ma zagwarantowaną cenę kawy o 200 szylingów wyższą od rynkowej ceny skupu. Dodatkowo dostaje 200 szylingów premii od CafeDirect, które przeznaczone są na działalność i rozwój spółdzielni oraz na wzmocnienie lokalnej społeczności. CafeDirect oddaje zyski farmerom w dwóch wypłatach, w momencie skupu kawy oraz w postaci rocznej premii. To pomaga farmerom rozplanować ich finanse na przestrzeni roku.

Przed tym jak Rosi przystąpiła do spółdzielni, dosta-wała bardzo niskie wynagrodzenie za swoje zbiory. Długo szukała możliwości zbytu swoich upraw, dodatkowo kupujący często ją oszukiwali. Postanowiła związać się ze spółdzielnią, widząc jak świetnie ona prosperuje. Zaraz po przystąpieniu do zrzeszenia producentów kawy, Rosi wzięła udział w bezpłatnym szkoleniu. Rosie nie jest szczęśliwa wiedząc, że inni producenci kawy, nie zrzeszeni w spółdzielniach Fair Trade nie mogą wyżyć z jej uprawy. „Kiedy cena kawy spada nagle i drastycznie jest im bardzo ciężko wiązać koniec z końcem” -mówi Rosie. „Nasz rząd powinien udzie-lać im wtedy pożyczek lub ich subsydiować”. Niestety taka zapomoga dla indywidualnych farmerów nie jest możliwa ze względu na międzynarodowe umowy handlowe. Rosi ma w związku z tym nadzieję, że rynek kawy pochodzącej ze Sprawiedliwego Handlu rozwinie się i znajdzie się na nim miejsce dla większej liczby uczestników.

Rosie była bardzo wdzięczna organizacji Christian Aid za to, że jej członkowie dali szansę ugandyjskim farmerom zarobić więcej pieniędzy poprzez inicjatywę Fair Trade. „Wykonujecie dla nas wspaniałą pracę, przecież my nie jesteśmy w stanie prosić zachodnich konsumentów o kupowanie gotowych produktów pochodzących z naszej uprawy. Wy robicie to za nas, jesteśmy wam bardzo wdzięczni” - mówi uśmiechnięta Rosie.

Znaki Sprawiedliwego Handlu

Sprawiedliwy Handel promuje używanie specjalnych znaków handlowych. Prawo ich użytkowania przyznają niezależne organizacje certyfikacyjne, które kontrolują warunki produkcji i sprzedaży oraz gwarantują, że oznakowany nimi produkt spełnia międzynarodowe kryteria Sprawiedliwego Handlu. Znaki te umożliwiają konsumentom dokonywanie wyborów wśród oferowanych towarów, kształtują też poczucie odpowiedzialności za decyzje podejmowane w momencie nabywania produktów z ubogich krajów Południa. Międzynarodowy znak certyfikacyjny (FLO Fairtrade label) rozpoznawalny jest wśród milionów konsumentów na całym świecie.

Produkty Sprawiedliwego Handlu

Najważniejszymi produktami Sprawiedliwego Handlu są artykuły spożywcze, głównie produkowane metodami ekologicznymi: kawa, herbata, kakao i jego przetwory (np. czekolada), miody egzotyczne, cukier trzcinowy, banany i inne owoce egzotyczne oraz ich przetwory (soki, owoce suszone, dżemy), orzechy, produkty zbożowe (np. ryż) i ich przetwory (chrupki, makarony, musli), nasiona roślin strączkowych, zioła, przyprawy i wiele innych. Są też wyroby rękodzielnicze, jak dywany orientalne, biżuteria, ceramika, rzeźby, plecionki, kosze, maty, ludowe instrumenty muzyczne, artykuły papiernicze, zabawki, odzież i inne wyroby włókiennicze czy piłki sportowe. Ofertę wzbogacają także kosmetyki, kwiaty cięte, nagrania muzyczne czy nawet usługi turystyczne.

Sprawiedliwy Handel w Polsce

Sprawiedliwy Handel budzi coraz większe zainteresowanie także w Polsce, zwłaszcza wśród ludzi wrażliwych etycznie, troszczących się o środowisko naturalne i zainteresowanych zdrową żywnością. W listopadzie 2005 roku Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu „Trzeci Świat i My” podpisało umowę na sprowadzanie produktów ze znakiem Sprawiedliwego Handlu. Produkty można kupić w Trójmieście, Warszawie, Poznaniu, Bydgoszczy, Olsztynie, Siedlcach, Katowicach, Legnicy, Łodzi i Krakowie oraz na stronie www.sklep.sprawiedliwyhandel.pl, na której znajduje się także lista sklepów sprzedających produkty Sprawiedliwego Handlu w Polsce.

źródło: www.oxfam.org.uk

BUDOWANIE JEDNOLITEGO RYNKU PRODUCENTÓW EKOLOGICZNYCH

Jednolity rynek towarów i usług to jedno z głównych źródeł siły Unii Europejskiej. Nie jest jednak rzeczywistością w przypadku produktów ekologicznych, dla których trzeba stosować różne programy krajowe w celu potwierdzenia ich statusu ekologicznego. Brak jednolitych procedur zwiększa koszty dla firm i dezorientuje konsumentów. Inicjatywa Komisji oferuje rozwiązanie tego problemu.

Coraz częściej firmy i organizacje są zainteresowane eksponowaniem ekologicznego statusu swoich produktów i działań. Chcąc sprzedawać lub prezentować je w kilku państwach członkowskich, muszą uzyskać różne certyfikaty środowiskowe lub systemy homologacyjne, stosowane przez władze krajowe lub dużych sprzedawców detalicznych.

Te praktyczne przeszkody ograniczają możliwości transgranicznego handlu ekologicznymi towarami, a także mają inne szkodliwe konsekwencje. Setki dostępnych etykiet i systemów potwierdzających przyjazność dla środowiska dezorientują odbiorców i mogą wręcz wywoływać nieufność, potencjalnie obniżając popyt na produkty ekologiczne. Ponadto zwiększają koszty i biurokrację, ponieważ firmy muszą przedstawiać informacje dotyczące tego samego produktu różnym organizacjom.

Setki dostępnych etykiet i systemów potwierdzających przyjazność dla środowiska dezorientują odbiorców i mogą wręcz wywoływać nieufność, potencjalnie obniżając popyt na produkty ekologiczne.

Postępowe firmy i stowarzyszenia gospodarcze, zainteresowane rozwojem potencjału zasobooszczędnych i ekologicznych produktów, zgłosiły te problemy do Komisji. Podobnie uczyniły rządy państw UE. W odpowiedzi Komisja zaproponowała wprowadzenie dobrowolnego systemu w celu uzgodnienia wspólnych definicji ekologicznych produktów i organizacji.

Propozycja obejmuje dwie metody pomiaru przyjazności dla środowiska naturalnego – jedną dla produktów i jedną dla organizacji – z których każda opiera się na tej samej filozofii. Procesy ustalania śladu środowiskowego produktu i organizacji stosują jasne kryteria w celu określenia oceny pełnego cyklu życia.

System ma na celu dostarczanie społeczeństwu wiarygodnych i porównywalnych informacji na temat ekologicznych atutów produktów i organizacji oraz ich oddziaływania na środowisko naturalne. Dzięki temu odbiorcy będą w stanie dokonywać świadomych wyborów, a firmy będą ponosić mniejsze koszty.

Inicjatywa ta była jednym z kluczowych działań ogłoszonych w Akcie o jednolitym rynku z 2011 r. i w komunikacie z kolejnego roku, aktualizującym politykę przemysłową. Stanowi również integralną część planu działania na rzecz zasobooszczędnej Europy z uwagi na wdrażanie przez UE polityki na rzecz zapewnienia ekologicznego rozwoju.

Więcej informacji

www.ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/index.htm

http://ec.europa.eu/environment/eussd/product_footprint.htm

http://ec.europa.eu/environment/eussd/corporate_footprint.htm

Poszukujemy ochotników

Obecnie trwa trzyletni okres testowy mający na celu opracowanie zasad specyficznych dla produktów i sektorów. Komisja zachęca firmy, organy publiczne, organizacje pozarządowe i inne podmioty, zarówno w obrębie UE, jak i poza jej terytorium, do udzielenia pomocy w tym procesie poprzez dobrowolny udział w ustalaniu śladu środowiskowego produktów i organizacji. Wyniki pomogą w ustaleniu kolejnej fazy rozwoju jednolitego rynku produktów ekologicznych.

POWSTRZYMYWANIE INWAZJI GATUNKÓW OBCYCH

Inwazyjne gatunki obce to jedna z najważniejszych przyczyn utraty różnorodności biologicznej, uszkodzenia usług ekosystemowych i zagrożenia dla delikatnych ekosystemów, na przykład wysp. Mogą być również szkodliwe dla zdrowia człowieka i dla gospodarki. Aby zapobiegać i powstrzymać spustoszenie, jakie niosą ze sobą takie gatunki, Komisja wystąpiła z wnioskiem wprowadzenia przepisów w celu zapewnienia skoordynowanej reakcji władz krajowych w całej Unii Europejskiej.

W Europie znajduje się około 12 tys. obcych gatunków, a spośród nich 10-15% uważa się za gatunki inwazyjne. Ich liczba wzrosła wraz ze zwiększeniem intensywności podróży i handlu na całym świecie. Zmiana klimatu może także stwarzać gatunkom obcym nowe możliwości rozwoju, powodując szkodliwe oddziaływanie na środowisko naturalne, które może utrzymywać się przez wiele pokoleń.

Problem nie tylko przyjmuje coraz większe rozmiary, jest również kosztowny. Roczne straty powodowane przez inwazyjne gatunki obce w Australii, Brazylii, Indiach, RPA, Wielkiej Brytanii i USA szacuje się na około 300 mld USD. W samej Europie ekonomiczne koszty takiej inwazji oblicza się na przynajmniej 12 mln euro rocznie.

Podjęcie działań

Potrzeba rozwiązania problemu gatunków inwazyjnych jest jednym z sześciu priorytetów określonych we wspólnotowej strategii ochrony różnorodności biologicznej 2020, przyjętej dwa lata temu. Nowy projekt ustawodawstwa wprowadza te założenia w życie.

Ze względu na fakt, że inwazyjne gatunki obce nie znają granic, Komisja podkreśla potrzebę stosowania skoordynowanego podejścia, z poszanowaniem międzynarodowych zobowiązań i uwzględnieniem elastyczności krajów w specjalnych okolicznościach. Należy określić wspólne priorytety. W Europie występuje kilkaset takich gatunków, a uwagę należy skierować na najbardziej szkodliwe z nich.

Prewencja to pierwsza linia obrony – takie podejście jest również stosowane w USA, Australii, Kanadzie i Nowej Zelandii. Wniosek obejmuje wprowadzenie zakazu dla najbardziej szkodliwych gatunków. Państwa członkowskie byłyby odpowiedzialne za zapobieganie ich wprowadzaniu na teren UE poprzez na przykład

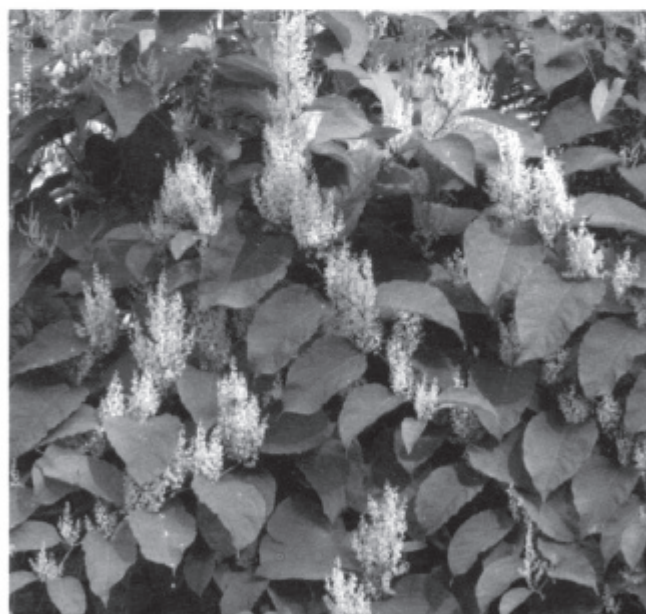
lepsze wykorzystywanie kontroli granicznej, stosowanej już w odniesieniu do importowanych żywych zwierząt i roślin.

W razie niepowodzenia działań prewencyjnych system wczesnego ostrzegania umożliwiłby władzom krajowym podjęcie natychmiastowych działań. Trzecią możliwości stanowi nacisk na bardziej efektywne i skoordynowane zarządzanie zagrożeniami już istniejącymi.

Potrzebne będą działania w celu kontrolowania dróg wprowadzania inwazyjnych gatunków obcych. Wniosek obejmuje stopniowe budowanie środków w oparciu o potrzeby i doświadczenie.

Więcej informacji

http://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm

Co oznacza gatunek obcy?

Gatunek obcy to organizm wprowadzony poza swoim naturalnym, wcześniejszym lub obecnym zasięgiem rozmieszczenia wskutek działalności człowieka, pośrednio lub bezpośrednio, celowo lub w sposób nieumyślny. Gatunki, które wywierają negatywny wpływ na różnorodność biologiczną, gospodarkę społeczną lub zdrowie człowieka, są uważane za inwazyjne. Przykładowo rdestowiec japoński, sprowadzony z Azji w XIX wieku jako roślina ozdobna, opanował europejską wieś.

RAMY PRAWNE DLA UNIJNEJ POLITYKI ENERGETYCZNEJ I KLIMATYCZNEJ DO 2030 r.

UE czyni już istotne postępy w kierunku zrealizowania celów energetycznych i klimatycznych, które wyznaczyła sobie na 2020 rok. Nadszedł czas, aby spojrzeć dalej w przyszłość. Komisja rozpoczęła proces poprzez opublikowanie zielonej księgi w celu zachęcenia do szeroko zakrojonej debaty na temat ram prawnych regulujących politykę energetyczną i klimatyczną do 2030 r.

Udane inicjatywy w zakresie pokonywania zmian klimatu oraz osiągnięcia bezpiecznych i zrównoważonych dostaw energii wymagają długoterminowego planowania. Ma to kluczowe znaczenie dla zaangażowanych sektorów, ponieważ długie cykle inwestycyjne oznaczają, że infrastruktura stworzona w nadchodzących latach będzie nadal funkcjonować w 2030 r.

Obecność wyraźnych celów w zakresie osiągnięcia gospodarki niskoemisyjnej powinna stymulować popyt na nowe technologie, wspomagać badania naukowe, rozwój i innowację, oraz przekładać się na nowe możliwości w zakresie miejsc pracy i wzrostu gospodarczego. Tendencja ta zmniejszy uzależnienie Europy od zagranicznych paliw kopalnych, obniży koszty importu i wzmocni bezpieczeństwo energetyczne.

Istnieją również dodatkowe względy międzynarodowe dla UE, przemawiające za wczesnym osiągnięciem porozumienia w zakresie jej strategii długofalowej. Ogólnoświatowe porozumienie dotyczące działań na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu ma zostać przyjęte do końca 2015 r. Aby Unia Europejska mogła pomóc w kształtowaniu poziomu ambicji w tym porozumieniu, musi wcześniej ustalić własne, wyraźne stanowisko negocjacyjne.

Kwestie do rozstrzygnięcia

W długoterminowej perspektywie UE kraje rozwinięte powinny do 2050 r. zredukować emisję gazów cieplarnianych o 80-95% w porównaniu do poziomu z 1990 r., aby zachować zgodność z uzgodnionym na arenie międzynarodowej celem w zakresie ograniczenia globalnego ocieplenia poniżej 2°C. Plan działań na rzecz gospodarki niskoemisyjnej, opublikowany przez Komisję dwa lata temu, wskazuje, że poziom emisji w UE wymaga zredukowania o 40% do 2030 r., aby osiągnięcie tego długoterminowego celu było możliwe.

Dokument konsultacyjny nasuwa kilka pytań. Na podstawie generalnie udanej strategii wyznaczania różnorodnych celów w zakresie klimatu i energii na 2020 r. powstaje pytanie, w jaki sposób można je dostosować na 2030 rok i jakie reakcje ustawodawcze są potrzebne do ich spełnienia. Wskazuje na związek między zmianami w sektorze energetycznym, konkurencyjnością ekonomiczną Unii i potrzebą uwzględnienia różnic w zdolności państw członkowskich do wniesienia wkładu na rzecz realizacji ogólnych celów.

W dokumencie odnotowano, że przyszłe ramy prawne muszą odzwierciedlać ważne zmiany, które zaszły od czasu uzgadniania obecnej strategii 2020 w latach 2008-2009. Zmiany te obejmują kryzys gospodarczy i finansowy, prowadzący do ograniczenia budżetów krajowych i domowych. Po stronie zmian pozytywnych należy wspomnieć o postępie technologicznym, który umożliwia wytwarzanie nowych rodzajów energii i zwiększa ich opłacalność. W międzyczasie zmieniają się globalne rynki energetyczne, a partnerzy Unii Europejskiej wykazują różny poziom ambicji w zakresie pokonywania globalnego ocieplenia.

Konsultacje publiczne potrwać do 2 lipca. Dane uzyskane na ich podstawie pomogą w kształtowaniu ram prawnych na 2030 rok, które Komisja planuje zaprezentować do końca roku.

Więcej informacji

http://ec.europa.eu/energy/green_paper_2030_en.htm

